

Univerza Universitas
v Ljubljani Labacensis

vestnik

Univerza v Ljubljani
letnik 37
leto 2006
številka 1-2/2006

str 3 50 letnica izobraževanja
za socialno delo

str 5 Oddaljen dostop do informacijskih
virov odslej tudi za člane knjižnic UL

str 6 Teden Univerze v Ljubljani

Iz vsebine

Razno	• 50 letnica izobraževanja za socialno delo	3
	• Nova oprema za nove programe	4
	• Oddaljen dostop do informacijskih virov odslej tudi za člane knjižnic Univerze v Ljubljani	5
Teden Univerze v Ljubljani	• Razstava "GRADOVE SVETLE ZIDA SI V OBLAKE... France Prešeren v ljubljanskih latinskih in višjih šolah 1813 – 1821"	6
	• Podelitev Prešernovih nagrad študentom Univerze v Ljubljani za leto 2005	8
	• Svečana proglasitev novih rednih profesorjev UL	9
	• Slavnostna seja Senata UL	11
Iz zgodovine UL	• Sedemindvajseti rektor Univerze v Ljubljani: Albert Struna, 1964 – 1967	14
Obvestila	• Novi doktorji znanosti	15
Objave	• Predstavitev novih knjig: dr. Fran Viljem Lipič "Dipsobiostatika"	18
	• Predstavitev AR 2005/2 (Arhitektura, raziskave / Architecture, Research 2005/2)	19
	• Sklep o odvzemu magistrskega naslova	19
	• Program izobraževanja uporabnikov v NUK za leto 2006	20
	• Razpis štipendij "Sklada dr. Otta Likarja, dipl. inž., in Karle Likar"	20

* V Vestniku ne objavljamo prispevkov na teme, o katerih veliko piše dnevno časopisje.

vestnik

Letnik 37,
številka 1-2/2006

Izdaja: Univerza v Ljubljani, Kongresni trg 12, 1000 Ljubljana
Tel.: 01 /2418 606, Fax: 01 /2418 660
Uredništvo: dr. Viljem Merhar (urednik za družboslovno področje)
dr. Joško Budin (urednik za naravoslovno-tehniško področje)
dr. Jože Maček (urednik za biotehniško-medicinsko področje)
dr. Tomaž Brejc (urednik za področje umetnosti)
Glavni urednik: prof. dr. Gregor Kocijan
Odgovorna urednica: Mihaela Kranjc, univ. dipl. prav., glavni tajnik UL
Urednica univerzitetnih publikacij: Mojca Repež, univ. dipl. nov.
Stavek in prelom: Buum d.o.o.
Natisnila: Kubelj d.o.o., PE Tiskarna Univerze
Naklada: 1700 izvodov

Januar 2006

ISSN 0354-1517

50 letnica izobraževanja za socialno delo

Fakulteta za socialno delo je 30. novembra 2005 s slovesnostima v Zbornični dvorani UL ter zvečer v dvorani Grand hotela Union proslavila 50 letnico izobraževanja za socialno delo.

Na slavnostni seji senata Fakultete za socialno delo sta goste nagovorila prorektor UL prof. dr. Peter Maček in prof. dr. Alenka Šelih, častna senatorka Fakultete za socialno delo, daljši tematski govor pa je imela **prof. dr. Darja Završček, FSD**

z naslovom **NUJNOST SOCIALNEGA** "Ob 50. obletnici izobraževanja za socialno delo naletimo na zanimiv paradoks.

Po eni strani vse več svetovno znanih socialnih teoretikov govori o "koncu socialnega". To utemeljujejo z dominanco ekonomskih struktur in neoliberalnih tržnih odnosov po vsem svetu, z vse vidnejšimi negativnimi učinki globalizacije, ki množice revnih delavcev ohranja v enaki revščini kot pred globalno industrializacijo; z vse očitnejšim ekološkim uničevanjem; z vsemogočnostjo korporacij, ki ljudi vplevajo v idejo, da bo le tisto, kar je v zasebnih rokah prineslo trajnostni razvoj in zagotovilo profit. *Socialnega naj bi bilo torej konec* tako v strukturnem smislu, ker države ne zagotavljajo več nujnih socialnih institucij, kot tudi v smislu *ideje socialnega*, ker se politične in ekonomske elite odrekajo javni blaginji, demokraciji, enakosti in pravičnosti in dovolijo, da okoli 700 ljudi z različnih delov sveta poseduje tolikšno bogastvo, da bi lahko z njegovo razporeditvijo, prejeli minimalni mesečni dohodek ljudje iz 147 držav, kar je toliko, kolikor držav imata skupaj Azija in Afrika. Slavni francoski socialni teoretik, Alain Tourain, ki je v 80. letih v mnogočem vplival tudi na nove trende v razvoju socialnega dela v Sloveniji, trdi celo, da je konec socialnega tudi v smislu socialnih mrež, solidarnosti med ljudmi, medosebnega povezovanja, saj potrebe po kontinuiranem osebnem povezovanju, nadomeščajo virtualna realnost, nove tehnologije, novi mediji in kratkoročni, fragmentarni odnosi.

Paradokso pa smo hkrati soočeni z *veliko novega socialnega*, saj se ljudje povezujejo na nove načine, iščejo nove oblike skupnega bivanja, sodelujejo v gibanjih za pravičnejšo globalizacijo, protestirajo proti strukturni diskriminaciji, ki ljudi sili živeti v prekarjih socialnih situacijah in delati v prekarjih zaposlitvah, kot smo videli v zadnjih dogodkih v Franciji (novembrske demonstracije mladih na pariškem obrobju) in Sloveniji (sindikalne demonstracije). Vzporedno s tem vidimo, da so virtualna in

neposredna povezovanja med ljudmi, ki imajo podobne interese, vse tesnejša. Predavateljice/i šol in univerz iz vsega sveta se vse tesneje povezujejo med seboj. Že pogled v imena avtorjev najnovejših znanstvenih zbornikov na področju družboslovja dokazuje, da so vse pogostejše proizvod timov strokovnjakov in ne več enega samega avtorja ali avtorice. Lani je bil dokončan projekt *svetovnega združenja šol za socialno delo*, ki je izdalo "globalne standarde izobraževanja in usposabljanja za socialno delo" in etični kodeks, ki ju imamo tudi v slovenščini. Dokumenta se ukvarjata tako s širšimi socialnimi vprašanji in etiko in ožje, s samim socialnim delom. Tako *dokazujeta, da "socialno" ni diametralno nasprotje "socialnega dela", kot bi lahko predpostavljali, češ, več kot je "socialnega", manj potrebujemo "socialno delo" in obratno, več kot je socialnega dela, manj je socialnega.*

Etični kodeks in globalni standardi izobraževanja za socialno delo vsebujejo načela, ki *spodbujajo vsaj nekatere segmente "socialnega"*. Med njihovimi temeljnimi načeli so na primer: spodbujanje vključevanja marginaliziranih, socialno izključenih, razlaščenih in ranljivih ljudi, ki so izpostavljeni vsakdanjemu tveganju; prepoznavanje in odpravljanje ovir, neenakosti in nepravilnosti, ki obstajajo v družbi; vzpostavljanje takih odnosov med posamezniki, posameznicami in skupnostmi, da bi zvečali njihovo zmožnost za premagovanje stisk in problemov; uvajanje programov in politik, ki pripomorejo k človekovi blaginji. Dokumenta sta vizija spoštljivih družb, ki ne kršijo nobenega segmenta celotnega sklopa *univerzalnih in partikularnih človekovih pravic*. Socialno torej še obstaja bodisi *kot polje konkretnega osebnega povezovanja, pa tudi kot normativno, morda utopično polje, ki pa vpliva na konkretno socialno delo, ki je vedno razpeto med normativnim/deklarativnim in neposredno podporo ljudem na ravni vsakdanjega življenja. Socialnega v teh primerih torej ni manj, ampak več.*

Opisana temeljna načela globalnega izobraževanja, dejavnosti socialnega dela in etična načela dokazujejo, da je socialno delo vedno politično v najširšem smislu. Socialno delo je politično, ko podpira posameznike/posameznice in skupine, da dobijo več ustreznih informacij, samospoštovanje, več osebne in kolektivne moči, več socialnih resursov in večjo izbiro za samoodločanje. Politično pa je *tudi*, ko opozarja na strukturne neenakosti, ki jih *blaginjski režimi* sicer blažijo, vendar tudi *proizvajajo*, saj blaginjski režimi obsegajo tako socialno redistribucijo kot socialne institucije, socialno politiko, določanje, kdo je "pomoči potreben" in kdo ne, pa tudi, kdo je "tisti, ki si zasluži podporo" in kdo podporo sicer potrebuje, a si je ne zasluži.

Tudi začetkov socialnega dela v Sloveniji ne moremo obravnavati zunaj političnega konteksta tedanega državnega socializma. *Šola za socialne delavce je bila ustanovljena 7.*

novembra 1955 v Ljubljani, na dan obletnice oktobrske revolucije. Vsi trije večji ljubljanski dnevniki so pisali o dogodku, kar ni bilo nepomembno dejstvo. Kmalu je pridobila status višje šole in v 70. letih 20. stoletja postala članica Univerze v Ljubljani. V 80. letih si je prizadevala, da bi postala visoka šola, in številne sodelavke in sodelavci, ki so v teh prizadevanjih uspeli, se obdobja spominjajo po *kolektivni travmi* zaradi neprepustnega sistema preoblikovanja. Končno je šola pridobila status visoke šole, leta 2003 *pa je postala fakulteta za socialno delo*. Danes ima poleg dodiplomskega programa več podiplomskih programov, doktorski program, vpeta je v mednarodni podiplomski študij in v veliko število mednarodnih in nacionalnih raziskovalnih projektov, ima programsko raziskovalno skupino, vpeta je v projekt Leonardo da Vinci, je partnerka v 6. evropskem okvirnem programu, pobudnica nekaterih bilateralnih projektov, sodeluje pri nastajanju in razvijanju šol za socialno delo v vzhodni Evropi in je pobudnica mednarodnega doktorskega študija socialnega dela.

Eden od glavnih razlogov za dolgotrajen proces, ki ga je socialno delo preživelo, da je od praktične stroke postalo *znanstvena disciplina, ali "dejavna znanost"*, je bil poleg dejstva, da je socialno delo mlada stroka, tudi ambivalentni položaj politike do socialnega dela v obdobju socializma. Socialno delo je veljalo za izginjajoč poklic, tako rekoč "poklic v tranziciji", ki ga posamezniki in družba kmalu ne bodo več potrebovali. Socialno delo naj bi zamenjala "doba dela" in univerzalne socialne varnosti. Prof. Katja Vodopivec, ena od ustanoviteljic šole, je v intervjuju dejala, da je bilo politike bolj stram, kakor da bi bili ponosni na to, da imamo šolo za socialno delo (Završček 2005). Nova država je po eni strani nujno potrebovala strokovnjake/inje za delo na socialnem področju, po drugi strani pa si je želela, da jih ne bi bilo, saj so bili "projekt socializem" in državne institucije kot "veliki oče" tisti, ki naj bi poskrbeli za vse ljudi. Kljub vsemu pa je bilo v novo nastalem blaginjskem režimu potrebno zagotoviti podporo in pomoč ljudem, ki so to potrebovali, pa

tudi razviti metode in tehnike, ki bi omejele t. i. "patološke pojave", kot sta bila v 50. letih označena pijančevanje in spolno delo (prostitucija). V nekem časopisu na dan ustanovitve celo piše, da je bila šola ustanovljena zato, da pridobijo ljudje, ki so že delali na socialnem področju, strokovno izobrazbo in zato, da se prepreči alkoholizem (Završček 2005).

Šola za socialne delavce je torej najprej izobrazila ljudi, ki so že delali na socialnem področju, pa niso imeli ne diplome ne potrebne znanja. Diplomso so najprej dobili moški, kar je verjetno eno najzanimivejših poglavij zgodovine formalnega izobraževanja za socialno delo v Sloveniji pa tudi v globalni perspektivi. Čeprav so v predvojnem in medvojnem obdobju (pa tudi takoj po njej), socialne dejavnosti opravljalce pretežno ženske, je bilo v prvih letih po nastanku šole med študenti več moških kot žensk. Prišlo je do zanimive *de-feminizacije študija in poklica*. Rahljanje spolne diferenciacije na različnih področjih plačanega dela je tipična značilnost povojnega obdobja držav povsod po svetu. V pogojih nove politične oblasti pa je bila, po mojem prepričanju, *de-feminizacija in de-naturalizacija socialnega dela*, ki je veljalo v predvojnem obdobju za delo, v katerem se najlepše manifestirata "ženska narava" in njen "biološki ustroj", del novega spolnega reda (socialno delo je bilo potrebno ostreti prizvoka dobrodelništva, ki je bil pretežno v ženski domeni), obenem pa je šlo za ohranjanje starega spolnega reda (vodstvene funkcije v novih socialnih institucijah so prevzeli moški). Ko so moški pridobili ustrezne nazive in si s tem odprli možnosti vertikalne slojevske mobilnosti, se je izobraževanje za socialno delo feminiziralo in ostalo takšno vse do danes.

Nedvomno je šola za socialno delo odigrala pomembno vlogo tudi na *področju družbene modernizacije*, tako v smislu razvoja institucij kot spremembe mentalitet, saj je izobrazila strokovnjake in strokovnjakinje, ki so delali v na novo ustanovljenih zavodih, domovih za stare, na centrih za socialno delo, varstveno delovnih centrih in v drugih socialnih institucijah.

50 letnica izobraževanja za socialno delo

4

Pomembno je poudariti, da je šola za socialno delo v Ljubljani, pa tudi drugi štirje oddelki za socialno delo na fakultetah po Jugoslaviji (v Zagrebu, Beogradu, Sarajevu in Skopju), nastajala v času, ko so se po drugih vzhodnih državah prav ti izobraževalni programi zapirali. Oddelek za socialno delo v Budimpešti se je zaprl že leta 1948, na Češkoslovaškem leta 1953, v Romuniji zaprejo Visoko šolo za socialne delavke princese Ileana leta 1952, prav istega leta, ko v Zagrebu na fakulteti za pravo odprejo prvi oddelek za socialno delo. Ta preprosta primerjava dokazuje, da je bilo na svojih začetkih izobraževanje za socialno delo brez dvoma tudi *rezultat bladne vojne*, torej *zunanjih strukturnih procesov*. Tudi v samem izobraževanju se je reflektiral krhek okvir tedanjega ekvilibriuma, ki je izražal tako anti-stalinizem kot pogojno prijateljstvo z ameriškimi eksperti, ki so sodelovali in vplivali na koncepte in razvoj socialnih služb v Sloveniji v 50 in 60-ih letih.

Iz tega kratkega zgodovinskega prikaza je mogoče ugotoviti, da je imela profesionalizacija in kasnejša znanost socialnega dela v Sloveniji povsem drugačno, ali celo obratno pot od razvoja socialnega dela kot v zahodnih državah. Tam so prve šole ustanovljene v prvih desetletjih 20. stoletja, ustanovijo jih praviloma premožnejše intelektualke in izobraženke višjih slojev. Med njimi gre omeniti slavna imena kot so Alice Salomon, ki je po tem, ko je doktorirala iz socialnih vprašanj, ustanovila prvo žensko šolo za socialne delavke v Berlinu leta 1908, Ilse Arlt, ki je leta 1912 ustanovila prvo šolo za socialno delo na Avstro-Ogrskem, Helena Radlinska, ki je leta 1925 ustanovila oddelek za socialno delo na Svobodni Univerzi v Varšavi, Alice Masarykova, ki je ustanovila šolo v Bohemii, Mentona Moser v Švici itd. Vsem pionirkam je bil skupen poudarek, da brez teoretskega temelja ne moremo govoriti o kvalitativnih oblikah socialnega varstva in socialnega dela. Vse so nasprotovale patologiziranju ljudi, delitvam na revne, ki so to upravičeno in na neupravičeno revne, bile so nasprotnice socialne

neenakosti in zagovornice enakosti med ženskami in moškimi. V slovenskem prostoru sta v predvojnem obdobju največje občudovanje poželi prav Alice Salomon in Američanka, dobitnica Nobelove nagrade, socialna delavka in borka za človekove pravice, Jane Addams. Po vojni pa je njuno delo zatonilo v pozabo vse do 90. let 20. stoletja. *Pionirke slovenskega izobraževanja za socialno delo* so bile prof. Katja Vodopivec (1917-), ki je konec 50. let napisala prvo skripto o metodah socialnega dela, predavateljica Nika Arko (1914-), ki je kot pomembna politična osebnost spodbujala nastanek šole in napisala številne članke o tedanji socialni politiki, in prva direktorica šole (od 1955–1972) Marija Jančar.

Vse tri so bile ključne osebnosti tako v smislu tega, da so zagotovile kontinuiteto šoli in kasneje predale svoje delo drugi generaciji, med katerimi je nekaj naših sedanjih senatorov in senatorjev, ki so z njihovim delom nadaljevali. Ena od pomembnih črt, ki se zarisuje v tej zgodovinski in evropski perspektivi, je prav gotovo ta, da je slovensko izobraževanje za socialno delo od *pedesetih let 20. stoletja naredilo ogromen razvoj, obranilo svojo avtonomijo v odnosu do politik in blaginjskih režimov in s tem ostalo zavezano načelu avtonomije znanosti v odnosu do politike, kot temeljnem načelu dela univerze in njenih članic*. Kritično razmišljanje socialnih delavk in delavcev, samorefleksija in družbena angažiranost povsod tam, kjer bi morala strokovna delavka ali delavec pristati na neenakost, zlorabo, prikrivanje zlorab, diskriminacije, izključevanje, neprepoznavanje potreb, slabo prakso in nespoštovanje pravic uporabnic in uporabnikov so temeljna etična načela naše stroke in znanosti.

Literatura:

Zaviršek, Darja ur. (2005): "Z diplomom mi je bilo lažje delat!" Znanstveni zbornik ob 50. letnici izobraževanja za socialno delo v Sloveniji. Fakulteta za socialno delo.

Nova oprema za nove programe

dr. Franci Sluga, mag. Gorazd Golob, NTF

Na Oddelku za tekstilstvo Naravoslovnotehniške fakultete je bila 1. decembra 2005 (v okviru prireditve v Tednu Univerze v Ljubljani) otvoritev novega laboratorija za digitalni tisk, ki pomeni pomembno pridobitev pri nadaljnjem razvoju študijskih programov na področju grafične in medijske tehnike ter interaktivnih komunikacij in posredno tudi študijskih programov s področja tekstilnega oblikovanja in tekstilstva. Laboratorij je svečano predala svojemu namenu prorektorica Univerze v Ljubljani prof. dr. Julijana Kristl. Delovanje opreme je bilo na otvoritvi tudi praktično predstavljeno. Izdana je bila posebna številka Občlenjenih informacij, v kateri je bila objavljena tudi fotografija s svečane otvoritve.

Otvoritev laboratorija sovпада s potrditvijo novih prvostopenjskih študijskih programov Oddelka za tekstilstvo, pripravljenih v skladu z bolonjsko deklaracijo. Ti programi so na ljubljanski univerzi prvi s področja proizvodnih tehnologij in umetnosti. Na Oddelku za tekstilstvo smo prepričani, da bolonjska reforma ne more biti zgolj formalna, ampak zahteva tudi vsebinske spremembe v metodah učenja in to na opremi, ki sledi hitremu razvoju na področjih našega delovanja in je v vseh pogledih primerljiva opremi najboljših šol v tujini. Ob tem velja posebej poudariti, da so postavitev laboratorija omogočili dobavitelji opreme z brezplačnim zakupom opreme, brezplačnimi licencami programske opreme in znatnimi popusti. Sodobna pedagoška oprema je tisti kamenček v mozaiku kakovosti, ki je nujno potreben, če z novimi študijskimi programi želimo doseči visoko postavljene cilje Bolonjske reforme. Žal pa je (sodobna) pedagoška oprema tisti element, ki ga pri zagotavljanju finančnih virov najprej sprejmemo (črtamo). Ukvarjamo se z veliko bolj prozaičnimi problemi, kot: ali bo v bolonjski shemi 3+2 ali 4+1 peto leto študija sploh financirano in poslušamo nikdar uresničene deklaracije, da se bo delež sredstev za visokošolsko izobraževanje povečeval. Tako kot nekatere druge članice poskuša tudi Oddelek za tekstilstvo vse svoje neproračunske virov, tudi tiste od izrednega študija usmerjati v razvoj, posodabljanje in vzdrževanje opreme. Vendar potrebe so vedno večje. Ko smo na oddelku pred desetimi leti predali svojemu namenu prvo sodobno

računalniško učilnico z računalniki Hewlett Packard in sodobno knjižnico z internetnim dostopom do informacijskih virov, oboje z lastnimi sredstvi, nas je začetno zadovoljstvo hitro minilo, ko smo svojo splošno opremljenost primerjali z najboljšimi tujimi univerzami na našem področju. Ugotovili smo, da mora biti skrb za opremo vsaj enakovredna drugim elementom zagotavljanja kakovosti in da je vključevanje sponzorjev eden od načinov kako hitreje do ustrezne pedagoške opreme. Idealno bi bilo, da bi končno tudi s financiranjem visokošolskega izobraževanja prišli do ustrežnejših modelov. Teh pa ne bo toliko časa, dokler se delež sredstev, ki je namenjen visokemu šolstvu, ne bo povečal. Žal napovedani reformni ukrepi za področje visokega šolstva ne nakazujejo ustrežnejših rešitev.

Ključno opremo novega laboratorija za digitalni tisk je zagotovilo podjetje Xerox Slovenija na podlagi pogodbe o brezplačnem zakupu promocijske opreme, in sicer:

- **Barni digitalni tiskarski stroj Xerox DocuColor 12**, ki je v osnovi barvni tiskalnik in fotokopirni stroj, ki je namenjen uporabnikom, ki uvajajo barvni digitalni tisk in jim zadošča sistem z manjšo kapaciteto oz. hitrostjo. Prvič je bil predstavljen pred šestimi leti in je bil v tem obdobju najbolj prodajan v svojem segmentu. Z pripravo datotek za tiskanje je opremljen s procesnim računalnikom Efi Fiery EX 12 RIP, ki podpira tiskanje PostScript Level 3 in PDF datotek
- **Produkcijski skener Xerox DigiPath**, za skeniranje črno-belih in barvnih dokumentov, ki z uporabo dodatne programske opreme omogoča korekturo slik in pripravo gradiva za tiskanje.
- **Črno-beli digitalni tiskarski stroj Xerox DocuTech 65**, ki je namenjen kakovostnemu črno-belemu tisku na zahtevo (PoD, Print on Demand) v manjših nakladah oz. za manjše kapacitete. Opremljen je s procesnim računalnikom oz. RIP-om Enhanced Sun SPARC station Ultra30 PCI, ki podpira tiskanje Adobe PostScript Level 2, PCL 5e, TIFF in drugih datotek.

Oprema Xerox bo na podlagi pogodbe zamenjana s sodobnejšo, ko bo ta na razpolago. Pomemben del dogovora je

Nova oprema za nove programe

sodelovanje pri izobraževanju in usposabljanju uporabnikov opreme, ki smo ga že pričeli izvajati (seminar iz osnov barvne metrike in ICC sistema barvnega upravljanja za sodelavce Xerox Slovenija d.o.o.), to sodelovanje pa nam odpira tudi možnost raziskovalnega dela in sodelovanje z laboratoriji matičnega podjetja Xerox.

Laboratorij je zasnovan obenem kot računalniška učilnica, ki smo jo opremili z računalniki iMac podjetja Apple; njihovi računalniki namreč že dve desetletji prevladujejo na področju grafične priprave. Prvi iMaci so bili predstavljeni leta 1998, pomenili pa so oblikovalsko in tehnološko revolucijo med osebnimi računalniki z MacOS operacijskim sistemom. Osnovna ideja računalnika "vse v enem" je bila zatem večkrat spremenjena in dopolnjena. Spreminjala se je oblika, uveden je bil MacOS X operacijski sistem na osnovi Unixa s prijaznim uporabniškim vmesnikom, ostali pa so mrežni, USB in FireWire vmesniki, nadgrajeni z vgrajeno opcijo brezžičnega omrežja Airport in vgrajeno multimedijško opremo.

Za zahtevnejše projekte in za interni strežnik smo kupili delovne postaje Mac G5. Delovna postaja Power Mac G5 je bila v prvi verziji predstavljena leta 2003, kasneje pa večkrat dopolnjena za doseganje optimalne zmogljivosti. Odločili smo se za dvoprocesorski računalnik z dvema 2,7 GHz PowerPC procesorjema, z osnovnim 512 MB RAM-

om, nadgrajenim na 2,5 GB in 250 GB diskom, nadgrajenim z dodatnim diskom z RAID kontrolerjem. Uporabljen je MacOS X Server operacijski sistem, kar omogoča uporabo računalnika kot vrhunske grafične delovne postaje, istočasno pa se uporablja kot interni strežnik za računalniško učilnico, v kateri se programska oprema nalaga s strežnika (net-boot).

Računalnike je dobavilo podjetje EPL d.o.o. iz Ljubljane, ki bo v sodelovanju s hrvaškim podjetjem PowerCom omogočilo dostop do dodatne programske opreme podjetja Apple za obdelavo videa, animacij itd.

Pomembna pridobitev je tudi programska oprema EngView za konstrukcijo kartonske embalaže. Program, katerega vrednost je sicer 140 000 EUR, je na osnovi pogodbe o sodelovanju za pedagoške namene brezplačno dobavilo podjetje Merus d.o.o. iz Maribora. V prihodnosti je predvideno sodelovanje pri usposabljanju slovenskih uporabnikov tega programa in prevod uporabniškega vmesnika. Program smo že začeli uporabljati v pedagoškem procesu, pravo uporabno vrednost pa bo dobil z nabavo opreme za izdelovanje (izrezovanje, žlebljenje) vzorcev.

Vsem dobaviteljem opreme se tudi na tem mestu zahvalujemo. Velja pa, kar smo skupaj že večkrat ugotovili, interes in korist začetega pogodbenega sodelovanja sta obojestranska.

Oddaljen dostop do informacijskih virov odslej tudi za člane knjižnic UL

mag. Gorazd Vodeb, NUK

Svetovna znanstvena in strokovna literatura pridobiva čedalje večji pomen v današnjem študijskem in raziskovalnem procesu. Knjižnice se zavedamo svoje ključne vloge pri posredovanju domačega in tujega znanja. Možnost dostopa do naročniških informacijskih virov, kot so npr. elektronski znanstveni časopisi, elektronske knjige, znanstvene bibliografije, s poljubne lokacije ob poljubnem času pomeni, da so se knjižnice preselile na vaš dom, na voljo so vam v trenutku, ko jih potrebujete.

Narodna in univerzitetna knjižnica omogoča svojim članom oddaljen dostop do informacijskih virov od septembra 2004. Storitve je bila zelo dobro sprejeta med uporabniki. Množična uporaba storitve nam govori, da smo izpolnili pričakovanja uporabnikov po čimbolj enostavnem dostopu do informacij. Vseskozi pa smo v NUK dobivali predloge knjižnic in uporabnikov, da bi omogočili oddaljeni dostop ne samo članom NUK, pač pa tudi članom drugih knjižnic Univerze v Ljubljani. Po daljših pripravah, ki so vključevale tudi koordinacijo z IZUM, smo uspeli zainteresiranim knjižnicam Univerze v Ljubljani omogočiti storitev oddaljenega dostopa tudi za njihove člane. Oktobra smo sklicali delovni sestanek, kjer smo knjižnicam pojasnili postopke, potrebne za vključitev knjižnice. V začetku novembra 2005 smo tako v storitev vključili Centralno ekonomsko knjižnico, Centralno tehniško knjižnico, knjižnico Pedagoške fakultete in Osrednjo družboslovno knjižnico Jožeta Goričarja, konec novembra pa knjižnico Akademije za gledališče, radio, film in televizijo, knjižnice Biotehniške fakultete, knjižnico Fakultete za arhitekturo, knjižnico Fakultete za elektrotehniko in Fakultete za računalništvo in informatiko, knjižnico Pravne fakultete, knjižnico Teološke fakultete in knjižnico Visoke šole za zdravstvo. Trenutno čaka na vključitev še 10 knjižnic. Knjižnice, ki doslej niso izrazile interesa, se bodo lahko vključile tudi še kasneje.

Oddaljen dostop do informacijskih virov odslej ni več vezan na članstvo v NUK, ampak na članstvo v eni od vključenih knjižnic. V svoji knjižnici morate biti aktivni člani (tj. članstvo ne sme preteči) in imeti izbrano ustrezno geslo, ki je isto kot za pregled in podaljševanje gradiva v COBISS/OPAC. Sistem avtorizacije je zasnovan tako, da so člani prepoznani kot študenti in osebe določene članice Univerze v Ljubljani samo, če ob prijavi izberejo knjižnico svoje matične fakultete (oziroma akademije ali visoke šole). Če ste vpisani na neki drugi članici, bosta sicer številka izkaznice in geslo veljavna, vendar boste za sistem prepoznani kot zunanji člani s precej manjšim dostopom do virov. Izjema sta le univerzitetni knjižnici NUK in CTK, včlanjene študente in osebe Univerze v Ljubljani bo sistem ustrezno prepoznal in jih torej ne bo obravnaval kot zunanje člane. V začetnem obdobju pričakujemo določene težave predvsem zaradi neažurnih podatkov v evidencah članov. Če številka izkaznice in geslo vaše knjižnice ne bosta delovala, se obrnite na knjižnico in preverite vaše podatke. Ko boste hoteli uporabiti informacijski vir preko oddaljenega dostopa, ne smete slediti neposredne povezave na vir (npr. <http://www.epnet.com>). Ker ne boste na lokaciji Univerze v Ljubljani, servis vašega IP naslova ne bo prepoznal, zato vam bo ponudil vpis uporabniškega imena in gesla na servisu. Žal številka vaše izkaznice in geslo tam ne bosta delovala. Slediti morate posebne povezave z značilnim prefiksom npr. <http://nukweb.nuk.uni-lj.si:2048/login?url=http://www.epnet.com>. Povezav nikakor ni treba vpisovati ročno, pripravljene so v okviru Mrežnika - kažipota po informacijskih virih (<http://www.nuk.uni-lj.si/nuk/mreznik.html>), najdete jih tudi na posebnem seznamu virov z oddaljenim dostopom (http://www.nuk.uni-lj.si/nuk/odd_dostop_viri.asp) in na spletnih straneh drugih knjižnic UL. Podrobnejša navodila si preberite na strani http://www.nuk.uni-lj.si/nuk/odd_dostop.html.

Uporabnike opozarjamo tudi na licenčne pogoje, ki jih postavljajo ponudniki virov. Ti pogoji so različni od vira do vira, velika večina pa omogoča oddaljeni dostop študentom in osebjem vseh članic Univerze v Ljubljani. Le viri založnika American Psychological Association so zaradi visoke cene dostopni samo študentom in osebjem Medicinske fakultete, Fakultete za družbene vede, Filozofske fakultete, Pedagoške fakultete in članom NUK. Člani knjižnic UL, ki niso študenti ali osebe UL, imajo precej ožji nabor virov: do nekaterih lahko dostopajo "zunanji" člani NUK, do drugih pa tudi zunanji člani vseh vključenih knjižnic. Licenčni pogoji za vsak vir so navedeni na zgornjih spletnih straneh.

Trenutno imajo uporabniki dostop do virov, za katere je licenčno pogodbo sklenil in plačal naročnik NUK, CTK in nekatere druge knjižnice UL oziroma konzorcij COSEC. Nekatere knjižnice so že napovedale, da bodo skušale zagotoviti oddaljeni dostop tudi za vire, ki jih naročajo in plačujejo same. Pri tem so vezane z omejenimi finančnimi sredstvi. Ko bodo knjižnice pridobile dovoljenje založnikov, bomo v NUK omogočili oddaljen dostop tudi do novih virov.

Ob zaključku naj opozorimo, da iskanje po informacijskih virih zahteva določeno predznanje. NUK, CTK in tudi druge knjižnice organizirajo posebne tečaje za uporabnike, kjer predstavijo različne vire - kaj se v njih najde, kako poteka iskanje itn. Poglejte si opise in datume tečajev na spletnih straneh Univerze <http://www.uni-lj.si>, NUK <http://www.nuk.uni-lj.si/nuk/tecaji.html> oziroma CTK <http://www.ctk.uni-lj.si/izobrazevanje.html>.

Razstava "Gradove svetle zida si v oblake ... France Prešeren v ljubljanskih latinskih in višjih šolah 1813 – 1821"

R

Razstavo v organizaciji Arhivsko muzejske službe UL je rektorica prof. dr. Andreja Kocijančič svečano odprla 28. novembra 2005 v Balkonski dvorani UL. Na razstavi, ki bo na ogled do konca februarja 2005, je na osnovi ohranjenega arhivskega gradiva ljubljanske gimnazije, filozofskega licejskega študija in drugih dokumentov predstavljena Prešernova študijska pot na obeh znamenitih ljubljanskih učnih ustanovah. V kulturnem programu so sodelovali študentje AG in AGRFT.

O tem, kako so se odločili za takšno razstavo je ob otvoritvi pojasnil dr. Jože Ciperle, vodja AMSU: "Spoštovani!

Ob globokem spoštovanju do življenja in umetniškega opusa velikega poeta Franceta Prešerna odločitev za razstavo, ki posega v čas njegovih študijskih let na ljubljanskih gimnazijskih in licejskih višjih šolah ni bila lahka, nasprotno, bila je težka. Vendarle je prevladala odločitev, da ob 100. obletnici postavitve vseslovenskega spomenika Pesniku v Ljubljani, ob 205. obletnici njegovega rojstva in ob 86. obletnici začetka predavanj na prvi, najstarejši slovenski univerzi v okviru njenega letošnjega Tedna na osnovi že poznanega pa tudi še nepoznanega dokumentiramo Prešernovo gimnazijsko in licejsko študijsko pot v Ljubljani od začetka novembra 1813 do konca oktobra 1821 – v sklopu upoštevanj novejših raziskav takratnega avstrijskega sekundarnega in terciarnega šolstva.

Glede na eminentnost pesnika v slovenski nacionalni zavesti je bila vse od srede druge polovice 19. stoletja dalje tudi pesnikova ljubljanska študijska pot že predmet intenzivnih raziskovanj in analiz, kar nenazadnje lepo izpričujejo prepisi Prešernovih ocen iz gimnazijskih in filozofskih ocenjevalnih (izpitnih) katalogov, prepisi, ki se hranijo v zapuščini prešernoslovca Frana Levca (1846–1919) v rokopisnem oddelku Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. V okviru znanstvenega prešernoslovja so Prešernovo šolanje v Ljubljani raziskovali predvsem Ivan Prijatelj, France Kidrič, Avgust Žigon, Anton Slodnjak, Boris Paternu in Janko Kos.

Ob tem omenimo, da je po prvi svetovni vojni zlasti France Kidrič, ki je nasploh z izjemno skrbnostjo obdelal celotno pesnikovo življenje, zaradi pomena za Prešernovo nadaljnji razvoj podrobno raziskal tudi takratno ljubljansko gimnazijsko in višje šolstvo. Po drugi svetovni vojni pa je Anton Slodnjak z veliko zavzetostjo nadaljeval Kidričevo delo in ga dopolnil tudi z opisom duhovnega dozorevanja mladega Prešerna v Ljubljani.

Znano je, da je velikega Prešerna v mladosti vodila pot od rojstnega kraja Vrbe na Gorenjskem poleti 1808 ali spomladi 1809 k ucu Jožefu na Kopanj pri Grosupljem, v času Napoleonovih Ilirskih provinc na ribniško normalko,

kjer je bil v letu 1811 obdarovan v prvem in v letu 1812 v drugem razredu, ob koncu leta 1812 pa v tretji razred ljubljanske francoske primerne šole (normalke).

Ljubljana je bila v času, ko je mladi France Prešeren začel tukaj obiskovati zadnji razred kvalitetnejše osnovne šole, ki je omogočala prehod v višje šole, majhno, precej zaostalo, toda ne nezanimivo mesto. Štela je okrog dvanajst tisoč prebivalcev, ki so delovali v svojih poklicnih dejavnosti, se zabavali in pozabljali bridkosti v veselih družbah. Bilo je predzadnje leto francoske zasedbe večine slovenskih dežel, ki so se morali naslednje leto v začetku oktobra 1813 umakniti Avstrijcem. Od takrat je France Prešeren živel v Ljubljani kot dijak oziroma študent vse do svojega enaindvajsetega leta, obiskoval gimnazijski pouk in predavanja licejskega filozofskega študija v znamenitem licejskem poslopju ob semenišču in Ljubljani na prostoru današnje tržnice.

Ker se je preoblikovanje francoskega šolstva v ponovno avstrijsko šolstvo izvedlo v Ljubljani šele v začetku leta 1814, je France Prešeren 8. novembra 1813 vstopil v ljubljansko gimnazijo, ki je bila urejena še po francoskem sistemu. V naslednjih šestih letih je obiskoval štiri nižje (gramatikalne) in dva višja (humanitetna) gimnazijska razreda.

Na splošno lahko rečemo, da je za avstrijsko gimnazijsko in višje (tudi univerzitetno) šolstvo v Prešernovem času, pa tudi že od srede druge polovice 18. stoletja dalje, značilno intenzivno iskanje novih organizacijskih in vsebinskih oblik. Na gimnazijski ravni se je po ukinitvi jezuitskega reda v drugi polovici 18. stoletja v začetku 19. stoletja država vse bolj opirala na cerkveni red piaristov, ki so že od začetka 18. stoletja oblikovali svojo, učencem prijaznejšo in za novi duh časa dovtetnejšo gimnazijo. Temeljni pečat tem prizadevanjem je dal piarist Franz Innozenz Lang (1752–1835) s svojim gimnazijskim učnim načrtom iz leta 1805, ki je v nekoliko modificirani obliki po odhodu Francozov in ponovni vzpostavitvi avstrijske oblasti od januarja 1814 dalje veljal tudi v Ljubljani. Tako je France Prešeren obiskoval gimnazijo z novim: predmetnim učnim sistemom, ki se je v upoštevanjem napredka v znanstvenih disciplinah in v pedagogiki v obdobju poznega razsvetljenstva postopoma spreminjala iz elitne latinske šole (z latinščino kot edinim učnim jezikom) v splošnoizobraževalno šolo, kjer so poleg latinščine s teorijo latinskega stila in osnovami klasične filologije učili v določeni meri tudi geografijo, zgodovino, prirodopis, matematiko, grščino in verouk.

V Prešernovem času je bil prefekt ljubljanske gimnazije France Hladnik, poučevali pa so profesorji: Matija Kalister, Mihael Tušek, Franc Debelak, Gregor Dolar, Janez Milharčič, Elias Rebič, Jurij Eisler, Friderik Anton Frank in Franc Ksaverij Heinrich. Pouk je tudi v Ljubljani temeljil na osnovi novih učbenikov, ki so v Avstriji izšli po letu 1806 in so v vsebinskem pa tudi metodično-didaktičnem pogledu predstavljali temeljni pogoj za uspeh Langove gimnazijske reforme. Do konca Prešernovih gimnazijskih študij je v celoti izšlo za vse gimnazijske predmete več kot dvajset novih učbenikov in priročnikov, kar nedvomno predstavlja veliko dejanje Langove avstrijske gimnazijske reforme. Žal dela teh učbenikov zlasti za naravoslovne predmete in matematiko, ki so bili profesorju Francetu Kidriču dosegljivi, v Ljubljani v tem trenutku ni moč najti.

Na visokošolskem področju je bil tudi slovenski prostor v Prešernovem času vključen v proces decentralizacije. Liceji, ki so jih najprej v Nemčiji, od jožefinske dobe pa tudi v habsburški monarhiji ustanavljali kot višješolske ustanove s temeljnim študijem filozofije ter študijem teologije, prava in medicine, so ob koncu 18., v začetku 19. stoletja delno prevzeli – kot semiuniverzitetne ustanove – naloge univerz. Ljubljanski predmarčni licej s temeljnim filozofskim, medicinskimi in teološkimi študijem je imel večinoma šolski značaj, le redki elementi študijskega procesa so kazali znake univerzitetnega

Razstava “Gradove svetle zida si v oblake ... France Prešeren v ljubljanskih latinskih in višjih šolah 1813 – 1821”

študija, predvsem pa ni imel temeljne predpostavke, ki je že takrat ločevala višje šole od univerz, namreč pravico do podeljevanja akademskih nazivov. Bil je neke vrste vmesni člen med gimnazijo in pravo univerzo. Filozofski študij je bil v licejskem sistemu neke vrste splošni humanistični uvod v nadaljnji visokošolski strokovni študij. Na dvoletnem filozofskem študiju ljubljanskega liceja je študent France Prešeren obiskoval predavanja in opravljal izpite iz verouka (verske znanosti), teoretične filozofije, matematike, fizike, splošne zgodovine, grščine in latinske filologije. Prefekt filozofskih študij ljubljanskega liceja je bil v času Prešernovih filozofskih študij profesor filozofskih in teoloških študij Matevž Ravnikar, rektorja ljubljanskega liceja pa profesor teoloških študij Urban Ažbe in profesor medikokirurških študij Karel Bernard Kogel. Poučevali so profesorji Elias Rebič, Jurij Paušek, Jožef Dagarin, Franc Ksaverij Richter, Janez Krstnik Kersnik, Jakob Portelli in Urban Jerin. Tako kot na filozofskih fakultetah avstrijskih univerz je tudi na filozofiji ljubljanskega liceja študij potekal na osnovi predpisanih, uradno potrjenih učbenikov. Tudi v Ljubljani so v Prešernovem času uporabljali obvezne učbenike filozofskega študija znamenitih avstrijskih oziroma nemških avtorjev: Ignatiusa Appeltauerja, Johanna Blumenbacha, Remigiusa Doettlerja, Franza Fickerja, Josepha Calasanza Likawtza, Johanna Vogtberga, Martina Wikoscha idr.

Dijak oziroma študent France Prešeren je v ljubljanskih latinskih in licejskih šolah kljub pomoči domačih, zlasti stricev, in kljub inštrukcijam v uradnih dokumentih veljal za ubožnega dijaka (študenta), ki je leta 1820 tudi na osnovi podeljenega ubožnega spričevala zaprosil za štipendijo kranjskega šolninskega fonda, leta 1821 pa je prejel štipendijo iz zasebne štipendijske ustanove ljubljanskega prošta Janeza Krstnika Prešerna.

V tem času je ob odličnem uspehu dozorela njegova misel, da študij nadaljuje na pravni fakulteti na Dunaju, za kar pa je moral tako kot drugi študentje dvoletnega filozofskega študija ljubljanskega liceja predhodno opraviti še tretji letnik, ki je v njegovem času obstajal le na univerzah. Z zaključnim spričevalom filozofskega študija ljubljanskega liceja se je Prešeren konec oktobra 1821 peš odpravil na Dunaj.

Razstavo smo pripravljali z željo, da na simbolni ravni v prostorih centralne stavbe Univerze v Ljubljani, v stavbi njenega Rektorata, del njene predzgodovine, del njene tradicije, ki je med drugim povezana tudi s študijsko potjo mladega Prešerna v nekdanjem Liceju pri stolnici, združimo s sodobnostjo ljubljanske univerze, njenimi problemi in izzivi. Ta prizadevanja naj bi se v prostorih te stavbe v doglednem času zaključila s postavitvijo eminentne stalne razstave zgodovine ljubljanskega visokega šolstva od njegovih začetkov v 17. stoletju do današnjega časa po zgledu podobnih razstav znamenitih evropskih univerz, npr. v Bologni, Pragi, Krakovu in drugod. Taka razstava bo v ponos tako Univerzi v Ljubljani kakor tudi Ljubljani, univerzitetnemu mestu .

Povsem na kraju želimo, pa tudi dolžni smo, izreči globoko zahvalo vsem ustanovam, ki so z izposojo originalov oziroma njihovo preslikavo sploh omogočile izvedbo tega projekta: to so Narodni muzej Slovenije, Arhiv Republike Slovenije, Zgodovinski arhiv Ljubljana (Mestni arhiv), Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani in Slovenski šolski muzej. Osebo pa se zahvaljujem tudi vsem sodelavcem teh ustanov, ki so kakorkoli pripomogli k nastanku tega razstavnega projekta.

Zahvala gre seveda tudi Rektoratu Univerze, ki je zasnovo razstave sprejel in finančno omogočil njeno izvedbo.”

Podelitev Prešernovih nagrad študentom Univerze v Ljubljani za leto 2005

8

je potekala 29. novembra 2005 v Zbornični dvorani. Slavnostni govornik je bil prorektor UL

prof. dr. Ivan Svetlik:

“Spoštovane nagrajenske in nagrajenci!

Na Univerzi se pogosto ukvarjamo s študenti, ki pri študiju naletijo na različne težave, da bi jim tako omogočili nadaljevanje in uspešno dokončanje študija. In prav je tako! Univerza je odgovorna, da čim večji delež študentov, ki jih je sprejela, v čim krajšem času pripelje do diplom.

Še posebej pa smo veseli, ko proslavljamo odlične dosežke študentov oziroma diplomantov. Tako bomo tudi letos Univerzitetne Prešernove nagrade podelili nekaj najboljšim raziskovalnim nalogam, še več pa jih bo nagrajenih na posameznih članicah.

Nagrajene raziskovalne naloge dokazujejo, da Univerza lahko in tudi dejansko dosega visoko kakovost pedagoškega in raziskovalnega dela. To pa je pogojeno z vrsto dejavnikov:

- Najprej ste tu študenti, ki na Univerzo prinesete svoje sposobnosti in znanje pridobljeno v srednjem izobraževanju, pa tudi znanje, izkušnje in kompetence iz delovnega okolja, ko gre za prave izredne študente. Čeprav morda vsem ni všeč in bi se ga dalo izboljšati, sistem eksterne mature na pregleden in mednarodno priznan način Univerzi sporoča, kaj novinci prinašajo s seboj ob vpisu in omogoča izbiro med kandidati, ko je interesentov več kot vpisnih mest. Čim boljši je uspeh ob vpisu, tem večja je odgovornost Univerze, da prinese znanje in sposobnosti nadgradi. Uspešnost študijskega procesa bi se morala meriti ne le z rezultatom ob koncu študija, temveč z razliko med izhodnim in vhodnim znanjem, sposobnostmi in kompetencami. In ko je govora o študentih ne kaže spregledati, da na kakovost študijskih dosežkov močno vplivajo tudi njihovi materialni pogoji, to je pogoji bivanja, prehranjevanja, rekreacije in podobni.

- Potem smo tu učitelji in asistenti. Naša kakovost se meri s strogimi merili, pri čemer so v ospredju izvirni znanstveno raziskovalni rezultati, ki so objavljeni v najuglednejših mednarodnih publikacijah. Dopolnjujejo jih pedagoška merila, vključno z mnenji študentov o našem delu z njimi ter merila prenosa znanja v prakso. Seveda je mogoče ta merila zaostriti in spreminjati razmerja med njimi. Tako bodo s prehajanjem na masovno izobraževanje in raziskovanje ter s potrebo po

hitrem prenosu znanja v prakso, kakor tudi s poudarjenim razvojem kompetenc v izobraževalnem procesu najbrž pridobivala na pomenu merila uporabnosti znanja. Vsekakor pa Univerzi ni mogoče hkrati očitati nizke kakovosti, vključno s kakovostjo njenih učiteljev, in prezahtevnosti meril, ki jim jih postavlja.

- Tretjič, na mednarodnih lestvicah razvrščanja univerz po kakovosti igra pomembno vlogo številčno razmerje med učitelji in študenti. Na naši Univerzi je v letu 2005 na enega rednega učitelja prišlo 28,6 rednega študenta, kar je daleč nad razmerjem na kakovostnih evropskih univerzah, kjer pride na enega učitelja 10 ali manj študentov. Če pa upoštevamo še izredne in podiplomske študente, ki jih največkrat učijo isti učitelji, število študentov na enega učitelja poraste na 47,7. Tega primanjkljaja ni mogoče odpraviti le z zunanjimi oziroma pogodbenimi sodelavci. To je tudi eden glavnih razlogov za slabo uvrščanje UL na rang lestvice univerz. V zadnjem desetletju se je število študentov hitro povečevalo, medtem ko število učiteljev temu ni sledilo tako, da je bilo v letu 1995 24,5 rednih študentov na enega učitelja. Glavni razlog za poslabšanje stanja je bilo pomanjkanje sredstev za visokošolsko izobraževanje. Če se to razmerje ne

bo izboljšalo, bo tudi bolonjska reforma ostala na pol poti, saj ne bo mogoče zmanjšati študijskih skupin, individualizirati študija in uvajati aktivnejših oblik dela.

- Četrto, za kakovostno pedagoško delo so ključni dobri izobraževalni programi. UL tako na članicah kot na svojih komisijah in na Senatu preverja kakovost novih programov še preden gredo v potrditev Svetu za visoko šolstvo. Začela pa je tudi s splošno prenovo programov v skladu z bolonjskim procesom. Od njih si obeta tako večjo kakovost diplomantov, ki naj bi svoje deklarativno in reflektivno znanje nadgradili s tehničnim in socialnim oziroma s kompetencami, kot tudi večjo učinkovitost študija oziroma pridobitev naslova diplomanta ali magistra v krajšem času kot doslej. K obojemu naj bi izdatno prispevala uporaba sodobnih pedagoško didaktičnih metod.

- Petič, ne le raziskovanje, tudi izobraževanje mora biti vpeto v mednarodni prostor. To tako učiteljem kot študentom odpira nova obzorja, predvsem pa omogoča oblikovanje in uporabo mednarodno primerljivih meril za kakovostno delo. Na UL že poteka vrsta mednarodnih programov, izmenjava študentov pa se povečuje. Medtem, ko je bilo v letu

Prešernovo nagrado Univerze v Ljubljani za leto 2005 so prejeli:

- Miha HAAS in Tadej HORVAT, absolventa klavirja na Akademiji za glasbo (AG)
- Lana TROTOVŠEK, diplomantka violine na AG
- Tomaž RIJAVEC, diplomant biologije - BF
- Leo KNEZ, diplomant ekonomije - EF
- Vid PRISLAN, diplomant politologije - FDV
- Matej ROZMAN, absolvent gradbeništva - FGG
- Alen KLJAJIČ, študent 4. letnika kemijskega inženirstva - FKKT
- Mojca MATTIAZZI, diplomantka biokemije - FKKT
- Iztok PIŽORN, diplomant fizike - FMF
- Naja MAROT, diplomantka geografije - FF
- Miha BARTOLIČ in Primož HUMAR, diplomanta medicine - MF
- Lara PLAŽH, diplomantka oblikovanja tekstilij - NTF MF

Svečane listine za študente Univerze v Ljubljani pa so za izjemen študijski uspeh prejeli:

- Gregor PFAJFAR, študent Ekonomske fakultete
- Andraž MELANŠEK, študent Fakultete za družbene vede
- Irena MAJČEN, študentka Fakultete za matematiko in fiziko
- Tina KIRN, študentka Filozofske fakultete
- Naja MAROT, študentka Filozofske fakultete
- Peter MEDVED, študent Filozofske fakultete
- Roman ROZMAN, študent Filozofske fakultete
- Betka ZAKIROVA, študentka Filozofske fakultete
- Janja GARTNER, študentka Pedagoške fakultete
- Meta AHTIK, študentka Pravne fakultete

Podelitev Prešernovih nagrad študentom Univerze v Ljubljani za leto 2005

1999/00 v okviru Socrates programa na študiju v tujini manj kot 100 študentov UL in nobenega tujega pri nas, se je v letu 2005/06 število naših študentov v tujini povzpelo preko 700 in število tujih študentov pri nas na skoraj 400. Izmenjave pa tečejo tudi s pomočjo drugih programov. Zavedamo se, da bo treba mednarodno menjavo močno okrepiti. Naš cilj je, da bi vsak študent v času petletnega študija prebil na tuji univerzi en semester, kar pomeni, da bi morala UL imeti stalno 6.000 študentov v tujini in da bi morala ravno toliko tujih študentov tudi sama sprejeti. Žal imamo v Ljubljani že sedaj veliko pomanjkanje nastanitvenih zmogljivosti. Treba bo zagotoviti tudi dodatna sredstva za mobilnost študentov. Deloma pa bomo lahko ta cilj dosegali tudi z izmenjavo predavateljev oziroma z njihovim večjim deležem pri nas. Na nacionalni ravni pa bo treba rešiti tudi vprašanje jezika predavanj, saj ni mogoče pričakovati, da bi se tuji študenti lahko dovolj naučili slovensko ali da bi za tuje študente lahko povsod izvajali paralelni učni proces.

- Šestici, za kakovostne rezultate pedagoškega in raziskovalnega dela so potrebni tudi ustrezni prostori in oprema. V zadnjem desetletju je bilo zgrajenih veliko novih predavalnic, laboratorijev in kabinetov. Kljub temu pa številni programi še vedno potekajo v neprimernih prostorih in ob pomanjkljivi opremi, na primer programi na akademijah, na Fakulteti za računalništvo in informatiko, Filozofski fakulteti in Fakulteti za kemijo. Potrebne bodo nadaljnje investicije in stalno izpopolnjevanje opreme, da bomo lahko sledili zahtevam razvoja na posameznih področjih. Nekaj vprašanj povezanih z opremo in vključevanjem strokovnjakov za posamezna področja pa bo mogoče reševati tudi s tesnejšim sodelovanjem z raziskovalnimi inštituti in z razvojnimi centri v industriji.

UL stalno spremlja in zagotavlja kakovost pedagoškega in raziskovalnega dela. V ta namen uporablja več instrumentov, kot so: habilitacijski postopki za učitelje, notranji akreditacijski postopki za programe, mednarodna izmenjava študentov in učiteljev, študentske ankete, pogovori dekanov z učitelji, letni pregled dosežkov in poročilo o kakovosti po članicah in podobno. To ne pomeni, da smo s tem zadovoljni. Potrebujemo hitrejšo posodabljanje pedagoških programov in procesov vključno z uvajanjem raznih oblik tutorstva za študente, ugotavljanje kakovosti dela administracije tako na ravni univerze kot na članicah, boljše povezanost z diplomanti in z organizacijami, ki jih zaposlujejo, ugotavljanje zaposljivosti diplomantov in podobno. Enako smo zainteresirani za vzpostavitev nacionalne agencije za kakovost.

Verjamemo, da je mogoče kakovostno raven izobraževanja in raziskovanja dvigniti tudi z več tekmovalnosti na Univerzi ter z drugimi visokošolskimi institucijami tako v širšem evropskem kot v slovenskem prostoru. Te tekme se ne bojimo, če bo tekla pod enakimi pogoji za vse. Prepričani pa smo tudi, da bo poslanstvo UL in drugih visokošolskih institucij mogoče kakovostno uresničevati le če znanje, izobraževanje in raziskovanje ne bodo povsem prepuščeni tržni regulaciji in bodo ohranili naravo javnega dobra. Le tako jim je lahko dana strateška vloga v razvoju Slovenije.

Spoštovani nagrajenci, spoštovani mentorji! Nagrajene raziskovalne naloge so plod vašega kakovostnega dela, h kateremu, upam, je prispevalo tudi akademsko okolje UL. So dobra popotnica za nadaljnje izobraževanje, raziskovanje in razvojno delo v praksi. Z željo, da bi bilo dosežkov na navedenih področjih čim več, vam iskreno čestitam!

Poročilo o delu Komisije za Prešernove nagrade študentom UL je podal namestnik predsednika Komisije prof. dr. Janez Höfler, FF in je objavljeno v Objavah UL št. 1/2006.

Svečana proglasitev novih rednih profesorjev UL

je bila v Zbornični dvorani UL 1. decembra 2005, vodila pa jo je rektorica UL prof. dr. Andreja Kocijančič.

Pozdravni govor je imela do oktobra 2005 prorektorica Univerze v Ljubljani, sicer pa redna profesorica Medicinske fakultete UL dr. Katja Breskvar:

“Spoštovana gospa rektorica, spoštovani novi redni profesorji UL, spoštovani zbor.

Ob vabilu gospe rektorice, naj letos nagovorim novo imenovane redne profesorje me je po eni strani zajel občutek ponosa, po drugi strani pa se mi je takoj postavilo vprašanje o temi, ki bi bila primerna, da bi z njo zaokrožila svoje čestitke letošnjim novo izvoljenim v najvišji naziv, ki ga podeljuje UL. V tej dvorani sem zadnjih nekaj let slišala vrsto izjemnih nagovorov, ki so jih predstavili najbolj ugledni strokovnjaki naše univerze. Izčrpano so razpravljali o sodobnih in perečih temah, ki zadevajo delovanje UL. Mnogo je bilo povedanega o znanstveno raziskovalni dejavnosti univerze, o njeni pomembnosti za razvoj družbe in o mestu, ki ga raziskovalna dejavnost UL, kot največje znanstvenoraziskovalne organizacije v Sloveniji, zaseda v naši družbi. Predstavljene so bile tudi teme, ki obravnavajo položaj študentov, spremljanje kvalitete pedagoškega dela ter v zadnjem času vedno aktualne teme o prenovi programov po bolonjski shemi. Vsa ta navedena področja še vedno zaslužijo vso pozornost in skrbno obravnavo, vendar jih danes v svojem nagovoru ne bom uporabila. Namesto tega bi rada posvetila nekaj besed temi, ki sicer ni ravno dejavnost univerze, je pa v današnjem času za univerzo zelo aktualna. Posebej v luči hitrega razvoja terciarnega izobraževanja v Sloveniji se mi zdi pomembno, da se tudi tej temi nekoliko posvetimo. Govorila bom o pripadnosti UL.

Kdaj radi pripadamo neki skupnosti, kdaj smo radi sestavni del neke družbe ali skupine? Prav gotovo predvsem takrat, kadar je ta skupnost znana po nečem dobrem, lepem, uspešnem ali slavnem. Samo pomislimo, kako smo vsi zadovoljni, kadar naši športniki dosegajo vidne rezultate ali posegajo po najvišjih mestih na svetu v svojih disciplinah in kategorijah. Vsi smo naenkrat del njihovega uspeha in nadvse ponosni, da smo Slovenci tako

kot oni, ter skupaj z njimi občutimo zadovoljstvo, skoraj tako, kot da smo sami dosegli njihov uspeh. Podobno velja, ko naši umetniki dosegajo vidne uspehe in priznanja na svojih področjih. Radi se identificiramo z njimi, pa čeprav k njihovemu nadpovprečnemu uspehu nismo prav nič prispevali. Velja pa tudi obratno, ko uspehov ni, se brez slabe vesti odvrnemo od njih, na športne tribune in dvorane se nam več ne zdi potrebno zahajati, saj tam ni videti kaj posebnega. Praviloma menimo, da njihov neuspeh tako ali tako ni naša skrb.

Kaj pa naša Univerza? Ali se radi identificiramo z njo? Ne vedno in ne vsi. Najbrž tudi zato, ker je bila dolgo edina univerza v Sloveniji in se nam to ni zdelo potrebno, saj smo bili tako večinoma vsi njeni diplomanti. Morda tudi zato, ker na svetovnih lestvicah najboljših univerz ni ravno pri vrhu in menimo, da nimamo biti na kaj ponosni. Morda pa menimo, da ni dovolj kvalitetna, da bi se z njo hvalili ali še hujshe, da to sploh ni naša skrb.

Poglejmo, kako na splošno v svetu ocenjujejo vrhunskost neke tako zapletene institucije, kot je univerza. Ko sem pobrskala po podatkih na svetovnem spletu o tem, kako v svetu nastajajo lestvice, ki merijo kvaliteto univerz, sem ugotovila, da so načini in kriteriji lahko zelo različni, odvisni pa so predvsem od tega za kakšen namen se bo neka lestvica uporabljala.

Če je cilj razvrščanja predvsem prestižne narave, potem lestvice pri ocenjevanju upoštevajo kriterije, ki obravnavajo znanstveno odličnost. Tudi vsem dobro poznana lestvica, ki jo objavlja Institute of Higher Education, Shanghai Jiao Tong University, poznana kot šanghajska lestvica med svoje glavne kriterije za ocenjevanje univerz postavlja število njenih profesorjev, ki so prejeli Nobelove nagrade za področja fizike, kemije, medicine in ekonomije ter profesorjev ki so prejeli Fields-ove medalje za matematiko. Ostali kriteriji so citiranost v najbolj odmevnih znanstvenih časopisih ter število člankov v revijah z indeksom citiranosti SCI. Ko so ocenjevalce univerz pred leti kritizirali, da njihova ocena temelji le na znanstvenih kriterijih, ena od pglavlnih dejavnosti univerz pa je vendar tudi pedagoško delo, so se ustvarjalci te lestvice v lanskem letu pohvalili, da so dodali povsem nov kriterij, ki obravnava kvaliteto izobraževanja. In kako so to merili? Niso se izneverili svojim načelom, pedagoški uspeh so merili s številom Nobelovih nagrad in dobitnikov Fieldsovih medalj, ki so jih prejeli diplomanti ocenjevanih univerz. Drug ekstrem ocenjevanja predstavlja lestvica, po kateri razvrščajo ameriške univerze in kolidže in katere cilj je informacija posameznikom (večinoma staršem oziroma plačnikom študija), ki jim pomaga pri odločitvi, kam poslati na šolanje svojega potomca, da bo dobil za svoj denar največ. Tu so kriteriji popolnoma drugačni in temeljijo predvsem na ocenah treh lastnosti: kakšna je univerza kot motor socialne mobilnosti, kako univerza izoblikuje akademsko in znanstveno miselnost ter kakšen je etični odnos univerze do kandidatov, ki nimajo dovolj sredstev za študij. Seveda obstaja tudi tehnologija razvrščanja univerz, ki je lahko bližje tudi našemu razmišljanju. Tako je po mojem mnenju razvrščanje po kriterijih The Times Higher Education Supplement (t.i. THES-kriteriji). Njihove lestvice v oceno vključujejo poleg citiranosti tudi razmerje študent/učitelj, število vpisanih tujih študentov ter mnenja zaposljalcev o kvaliteti diplomantov. In kje je mesto Univerze v Ljubljani? Na šanghajske lestvice se med prvih 500 univerz nismo uvrstili, na lestvici THES nas med 200 prvih na svetu tudi ni, čeprav bi se prav radi znašli na eni in drugi lestvici. Ameriški starši nas do danes tudi še niso vzeli pod drobnogled, čeprav bi nam

morda godilo, če bi nas vsaj opazili. Ali odsotnost UL s teh lestvic pomeni, da nismo kvalitetna univerza?

Mislim, da ne in tudi vrsta naših partnerjev od drugod najbrž ne misli tako. V zadnjih desetih letih sem imela veliko priložnosti zastopati UL na raznovrstnih srečanjih v okviru Evropske unije, povezanih z visokošolskim izobraževanjem ter na srečanjih evropskih univerz in tudi tistih preko Atlantskega oceana. Povsod so nas upoštevali kot enakopravnega partnerja v razpravah, ki so obravnavale prenovo evropskih programov, še posebno je bilo opaženo in cenjeno naše delovanje pri prenovi doktorskih programov. Udeleženci teh srečanj so dobro poznali naše bivše rektorje in druge predstavnike, ki so se pojavljali v imenu UL in jim priznavali visoke kvalitete. Nekateri od njih so danes uveljavljeni strokovnjaki, ki delujejo v organih združenja evropskih univerz-EUA in drugih organih EU, povezanih z visokim šolstvom. Naši študenti so v procesih evropske izmenjave enakovredni študentom drugih evropskih univerz ali pa so se izkazali kot zelo uspešni podiplomski študenti na evropskih in drugih tujih univerzah. Mnogi naši diplomanti so se v tujini izkazali kot vrhunski strokovnjaki na svojih področjih. Na splošno javnost vsega tega ne ve ali pa je ne zanima.

Nečesa najbrž res ne obvladamo, ne znamo poudariti tistega kar je dobro in v javnosti ustvarjati podobe o uspešni ustanovi, kateri bi bili z veseljem vsi pripadni. V našem okolju je skoraj samoumevno, da če nekaj deluje v redu, se o tem ne spleča govoriti, nasprotno pa, če nekje nekoliko zaškriplje o tem naredimo takoj veliko afero, ki potem vrže slabo luč na celotno institucijo. Zaradi posamičnih nepravilnosti se v družbi ustvarja občutek, da je na UL marsikaj narobe, rešitev pa naj bi bila v tem, da je treba ustanoviti nove šole, ki bodo boljše, ki bodo študentom dale več praktičnega znanja, bolj bodo prilagodljive razmeram na trgu dela in bodo na splošno veliko bolj konkurenčne. Če bi le res bilo tako lahko. Nove šole, ki pospešeno nastajajo v Sloveniji se ustanavljajo s kadri, ki v mnogih primerih izhajajo iz UL. Ne vidim razloga, zakaj bi bilo njihovo delovanje v novem okolju naenkrat bolj kvalitetno. Poleg tega pa v večini primerov velja, da ti učitelji ne zapustijo varnega okrilja UL temveč v novih šolah delujejo le z delnim delovnim časom. To ima za posledico, da niso polno dejavni ne na eni ne na drugi ustanovi, kar težko prispeva k dvigu kvalitete dela na kateri koli od njih. Če nek učitelj želi delovati na drugi, konkurenčni ustanovi, mu tega seveda ne moremo preprečevati, dobro pa bi bilo, da se posameznik v takem primeru odloči le za eno in ji s tem pokaže

svojo pripadnost. Prepričana sem, da bi morebitno vrzel na UL lahko zapolnili, saj vrsta mladih, izobraženih in vrhunsko usposobljenih raziskovalcev čaka na priložnost, da se na univerzi izkažejo.

Kaj bi se dalo torej še spremeniti, da bi se dvignila kvaliteta dela na UL, da bi se dvignil njen ugled v družbi in posledično, da bi porasel občutek pripadnosti vsem tistim, ki delamo in ustvarjamo na UL.

Če še enkrat povzamem najpogosteje uporabljene kriterije za ocenjevanje kvalitete univerz: vrhunsko znanstvenoraziskovalno delo, ustrezno razmerje študent/učitelj in ustrezna zaposljivost diplomantov doma in po svetu.

Da bi izboljšali prvo, bi za začetek morali poskrbeti za evidence in zagotoviti, da se vsi raziskovalci UL v svojih delih res predstavljajo pravilno. Ugotovljeno je namreč že bilo, da se v preteklosti tega nismo dosledno držali in so zato mesta na dosedanjih na svetovnih lestvicah verjetno nižja, kot bi bila, če bi bila naša dela v celoti predstavljena pravilno. Drugega kriterija, idealnega razmerja študent/učitelj zaradi finančnih omejitev samo z dodatnim zaposljevanjem učiteljev najbrž ni lahko doseči. Ali je še kakšna druga možnost? Ustanavljanja novih šol verjetno ne moremo

Novoizvoljeni redni profesorji Univerze v Ljubljani v letu 2005 so:

AKADEMIJA ZA GLASBO

Slavko Goričar
mag. Pavel Mihelčič
Tatjana Ognjanovič
Uroš Rojko

BIOTEHNIŠKA FAKULTETA

dr. Andrej Čokl
dr. Emil Erjavec
dr. Janez Marušič
dr. Jože Pungerčar

EKONOMSKA FAKULTETA

dr. Nevenka Hrovatin
dr. Marko Jaklič
dr. Bogomir Kovač
dr. Tanja Mihalič
dr. Tine Stanovnik

FAKULTETA ZA ARHITEKTURO

dr. Borut Juvanec
Vojteh Ravnikar

FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

dr. Aleš Debeljak
dr. Ljubica Jelusič
dr. Miroslav Stanojevič

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO

dr. Rafael Mihalič

FAKULTETA ZA MATEMATIKO IN FIZIKO

dr. Miran Černe
dr. Janez Dolinšek
dr. Tomaž Košir
dr. Marko Mikuž
dr. Anton Ramšak
dr. Žiga Šmit

FAKULTETA ZA POMORSTVO IN PROMET

dr. Stanislav Pavlin

FAKULTETA ZA RAČUNALNIŠTVO IN INFORMATIKO

dr. Franc Jager
dr. Borut Robič

FAKULTETA ZA UPRAVO

dr. Srečko Devjak

FILOZOFSKA FAKULTETA

dr. Valentin Bucik
dr. Andrej Černe
ddr. Asja Nina Kovačev
dr. Peter Praper
dr. Renata Salecl
dr. Božidar Slapšak

MEDICINSKA FAKULTETA

dr. Bronislava Črešnar
dr. Vinko Pavlovčič
dr. Martina Žmuc Tomori

NARAVOSLOVNOTEHNIŠKA FAKULTETA

dr. Breda Mirtič

PEDAGOŠKA FAKULTETA

dr. Bojan Dekleva

PRAVNA FAKULTETA

dr. Peter Gilc
dr. Miha Juhart
dr. Mirjam Škrjanc

TEOLOŠKA FAKULTETA

dr. Vinko Potočnik

VETERINARSKA FAKULTETA

dr. Zlatko Pavlica

Svečana proglasitev novih rednih profesorjev UL

ustaviti, lahko pa ta proces obrnemo sebi v prid in poskrbimo, da tudi naši univerzi prinese nekaj dobrega. Šol bo več, vseh kandidatov za študij pa ne, saj je znano, da z generacijami, ki prihajajo število šolajočih se posameznikov upada. Iz tega razloga se nam bo razmerje študent/učitelj najbrž samodejno popravilo. Posledica nastanka novih šol bo, da bodo kandidati lahko izbirali isti ali podobni študijski program med več ustanovami. V razmerah, ko si kandidat lahko izbira univerzo, pa je izjemno pomembno, da smo pri njihovi izbiri na prvem mestu. Vpis najboljših študentov je namreč najboljše zagotovilo, da bo kvaliteta univerze stalno rasla. Ob izbiri univerze bodo kandidati za študij hoteli zagotovilo, da jim bomo ponudili sodobne programe, da jim bomo znanje posredovali po vseh kriterijih zagotavljanja kvalitete ter, da bodo dobili spričevala, ki bodo priznana doma in v tujini in bodo povsod omogočala kvalitetno zaposlitev. Že zaradi tega moramo storiti vse, da podobno najboljšo slovenske univerze v javnosti stalno negujemo in izboljšujemo.

Če bomo to dosegli se bomo vsi radi identificirali z njo in ji tudi izkazovali vso potrebno pripadnost takrat, ko bodo razmere od nas to zahtevale.

Dragi današnji slavljenici, opravili ste vse zahtevne obveznosti in pridobili ste najvišji možni naziv, ki vam ga lahko podeli UL. V bodoče se vam ne bo treba več truditi za točke, delali boste lahko sproščeno in vsak na svojem področju ustvarjali, svoje znanje in izkušnje pa posredovali svojim študentom. S svojim delom boste še naprej dvigovali ugled UL, da bodo tudi kasnejše generacije lahko ponosne, da so njen del. K današnjemu imenovanju za redne profesorje UL vam iskreno čestitam in vam še v naprej želim veliko uspeha."

V imenu novoimenovanih rednih profesorjev se je zahvalil profesor Vojteh Ravnikar s Fakultete za arhitekturo:

"Mojih nekaj besed bo pravzaprav nekakšno opravičilo gospe rektorici. Pred dnevi me je namreč prijazno povabila k besedi ob podelitvi naziva. Klic me je dosegel v avtu in to ne najbolj simpatično razpoložena. Moje zadržanje do teh nazivov in akademskih časti je bilo prej odklonilno kot ne. Nekakšen vojaški režim prehajanja od naziva do naziva, od čina do čina, kup papirjev, naštevanja zaslugi... mi je bilo vedno odveč. Zdelo se mi je namreč, da bi se moralo itak razumeti ali si za nekaj zasluženi ali ne in ali ti nekaj pripada ali ne, ne da bi bilo to treba še posebej dokazovati. Dokaj nevljudno sem se nekaj obotavljal in si izprosil čas za razmislek.

Petnajst minut mi je bilo dovolj, da sem spoznal, kar bi moral že zdavnaj. Stvari in z njimi mi, smo del sistema in ni nujno, da te to ogroža - ko to dojamem si denimo lahko celo svobodnejši in manj napet. No, a je že tako, da so se me stvari vedno nekoliko pozno dotaknile.

Pristajati na red, na redno profesuro pomeni biti del nečesa, na čemer temelji visoko šolstvo. Pripadati redu, se pravi redu profesorjev in biti pri tem še reden je ne samo vrlina in čast, je tudi obveza in zadolžitev in če si dolžen je treba vrniti, vrneš torej ne-dolžnemu, od tam, kjer si vzel torej. Odnos profesor - učenec je torej nekakšna sintagma. Nedolžnost in njena zaščita.

Postati redni pomeni stabilizirati odnos študent - profesor, verjamej me stagnirati. Vzpostaviti čvrsto relacijo med akumuliranim znanjem in posredovanjem taistega, med dajanjem in prejetjem, med sporočilom in njegovo obravnavo, med zaznavo in njenim ovrednotenjem. Skratka, zavezal sem se in se hkrati zavedel, da nisem samo arhitekt, temveč tudi profesor in to redni..."

Slavnostna seja Senata UL

je bila 2. decembra 2005 v Zbornični dvorani Univerze. Vodila jo je rektorica Univerze v Ljubljani prof. dr. Andreja Kocijančič, slavnostni govor pa je imel

prof. dr. Janez Strnad, redni profesor Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani:

"Magnificenca, spoštovana gospe rektorica, spoštovani slavljenici, spoštovani gosti

Povabilo, da spregovorim na slavnostni seji senata univerze v Ljubljani, mi je v čast, spravilo pa me je tudi v zadrego. Zaradi slavnostnega trenutka ne gre naenkrat spotaljivih vprašanj, ki nas vse vznemirjajo, a imamo o njih verjetno različna mnenja: malih in velikih reform, privatizacije visokega šolstva, šolnin za študente, nesorazmerja med številom humanistično in družboslovno ter številom matematično, naravoslovno in tehniško usmerjenih študentov. Prav tako ne bi bilo umestno, da bi pripovedoval o vznemirljivih novostih v fiziki ali navedel razloge za Svetovno leto fizike 2005 in naštel z njim povezane prireditve pri nas in po vsem svetu. Tako mi ne preostane drugega, kot da tvegam korak na območje, na katerem nisem doma, a ob tem ne zatajim svoje stroke.

To da je nekaj slavljenecv usmerjenih v umetnost, me je vzpodbudilo, da bom poskusil razviti nekaj misli o lepoti v fiziki kot osnovni znanosti o naravi. O lepoti sicer navadno razmišljajo umetniki in ne fiziki.

Na lepoto pogosto naletimo v naravi, zato ni presenetljivo, da nekaj te lepote ostane tudi v opisu pojavov v naravi. Pogosto pa se zatakne pri dvojnih merilih. Fizik Richard Feynman je to lepo povedal: "Imam prijatelja, ki je umetnik in s katerim se včasih ne morem strinjati... Vzame na primer vrtnico in reče: 'Glej, kako je lepa,' in jaz se strinjam. On pa dostavi: 'Le jaz kot umetnik lahko dojamem njeno lepoto. Ti znanstvenik pa jo vso razstaviš in tako postane dolgočasna.' Mislim, da je malo smešen. Lepota, ki jo vidi on, je dostopna tudi drugim ljudem - verjamej, da enako meni... V celicah te cvetlice potekajo zapleteni pojavi. Ob tem si zastaviš različna vprašanja, ki izhajajo iz znanstvenih spoznanj. To le poveča našo vznemirjenost, občudovanje cvetlice in njeno skrivnostnost. Le povečaja. Ne razumem, zakaj bi jo zmanjšalo."

Zgodba o Pitagoru namiguje, kako lahko občutek pripelje do novega spoznanja. On in njegovi pristaši so bili pred dvema tisočletja in šeststo leti prepričani, da je glasba odmev harmonije vesolja in tako kot vesolje temelji na številu. Pripovedujejo, da je Pitagora postal pozoren na zelo prijeten zvok, ki so ga dala kladiva štirih kovačev. Kladiva je stehal in ugotovil, da tehtajo 12, 9, 8 in 6

enot. Z razmerji, ki jih je mogoče sestaviti iz teh števil, so postopno prišli do današnje temperirane lestvice. Že Pitagora naj bi na podlagi občutka ugotovil nekaj več.

Nekaj več razkrije tudi urejenost listov pri nekaterih rastlinah. Pri lipi so sosednji listi na vejici zasukani za polovico polnega kota, pri bukvici za tretjino, pri marelicah za dve tretjini polnega kota. To urejenost opišemo s Fibonaccijevimi števili, razmerje dveh sosednjih števil v tem nizu pa je v skrajnem primeru povezano z razmerjem zlatega reza.

Nekateri fiziki so menili, da je zveza med naravo in njenim opisom globlja. Max Planck, oče kvantne fizike, je v svoji "Znanstveni avtobiografiji" zapisal: "Kar me je pripeljalo k moji znanosti in me od mladosti zanjo navduševalo, je dejstvo, ki nikakor ni samo po sebi umevno, da se zakoni našega razmišljanja ujemajo z zakonitostmi v poteku vtisov, ki jih dobivamo iz zunanjega sveta, da torej ljudje s čistim razmišljanjem lahko dobimo razlago teh zakonitosti."

Matematik Henri Poincare, ki se je ukvarjal tudi s fiziko, je pribil: "Znanstvenik ne raziskuje narave, ker je to koristno. Raziskuje jo, ker najde v tem zadovoljstvo, zadovoljstvo pa je povezano z lepoto."

Vendar je naravoslovje omejeno in ne more pojasniti vsake človeške izkušnje. Fizik Victor Weisskopf, nekdanji direktor CERN v Ženevi, dober pianist, je v zapisu "Ali je fizika humana?" navedel kot zgled umetniško izkušnjo, na primer užitek ob poslušanju Beethovneve sonate. "Užitek lahko poskušamo pojasniti zvočno, nevrofiziološko ali celo psihološko. Toda v izkušnji je nekaj, česar ne pokrijejo ti znanstveni opisi, in to je njen najpomembnejši del." Kot druge zglede je navedel izkušnje, povezane s pojmi ljubezen, veselje, sovraštvo, občudovanje, dostojanstvo in lepota ter nadaljeval: "Lepota znanstvenega spoznanja je zgled, pri katerem so neznanstveni vidiki pomembni celo v znanosti sami. Morda bi bolj spoznali ... prednosti fizike, če bi se bolj zavedali dejstva, da je to samo ena od poti, čeprav zelo pomembna, ki poveže ljudi z naravnim in družbenim okoljem".

Fizik Paul Dirac je menil, da je pomembnejše, da so enačbe lepe, kot da se ujemajo s poskusom. Da se rezultati popolnoma ne ujemajo s poskusom, je lahko posledica manjših značilnosti, ki jih najprej ne upoštevamo v celoti, in jih pojasni nadaljnji razvoj teorije.

Ob tem se zavemo, da fiziki z lepoto pogosto mislijo na lepoto enačb. Zato o lepoti v fiziki ni mogoče govoriti, ne da bi zajeli tudi matematiko. Ali ni v matematiki lažje opredeliti lepote kot v fiziki? Na simetrijo se fiziki tudi sicer pri svojem delu velikokrat sklicujemo. Poleg tega je pomembna tudi preprostost in urejenost enačb, kar pogosto zajamemo s pojmom elegantnosti.

Matematika je pomembna za fiziko, saj si raziskovanja v fiziki brez merjenja in računanja, torej matematike, ne moremo zamisliti. To je imel v mislih fizik Edward Teller, ko je zadržal, da fizika brez matematike nima smisla. Mnenje astrofizika Stephena Hawkinga, da so enačbe le sredstvo knjigovodstva in dolgočasni del matematike in da fizikalne zamisli lahko posredujemo s slikami, samo na prvi pogled temu nasprotuje. Vsekakor računanje in matematika ne izčrpa fizikovega dela.

Marsikateri fizik in matematik je bil podobnega mnenja kot Dirac. Matematik Godfrey Hardy je zadržal, da je lepota prvi preizkus in da na svetu ni trajnega mesta za grdo matematiko. Matematik Hermann Weyl, ki se je ukvarjal tudi s fiziko, je poskusil združiti resnico z lepoto, a se je oprl na lepoto, če je moral izbirati.

Značilno je, da je neka Weylova teorija, ki je bila lepa, a so zanjo mislili, da se ne sklada s poskusi, dobila veljavo šele po novih spoznanjih.

V fiziki se je treba bolj kot v matematiki potruditi, ko poskušamo opredeliti lepoto. Astrofizik Subrahmanian Chandrasekhar, raziskovalec razvoja zvezd, je predlagal, naj bi o lepoti presojali po dveh merilih. Prvega je prispeval učenjak Francis Bacon, ki je na koncu 16. in začetku 17. stoletja zagotavljal, da ni izrazite lepote, ki ne bi imela neke čudnosti v razmerjih. Drugo je izviralo od fizika Wernerja Heisenberga, enega od očetov kvantne mehanike, ki je videl lepoto v skladnosti med deli celote in med vsakim od teh delov in celoto.

Fizik Eugene Wigner je v članku "Nerazumljiva učinkovitost matematike v naravoslovju" zapisal: "Čudež primernosti matematičnega jezika za izražanje fizikalnih zakonov je krasno darilo, ki ga niti ne razumemo, niti ne zasluži." Fizik s filozofsko žilico Joe Rosen je temu nasprotoval, češ da Wigner ni povedal, kolikšna učinkovitost bi se zdelo razumljiva, in se je zanesel le na občutek, ki ga sploh ni utemeljil.

Albert Einstein je bil previden: "Kolikor matematične enačbe opisujejo realnost, niso zanesljive, kolikor so zanesljive, ne zadevajo realnosti." Filozof in matematik Bertrand Russell pa je približal: "Fizika je matematična, ne zato, ker toliko vemo o fizičnem svetu, ampak zato, ker vemo tako malo, odkrijemo lahko le njegove matematične lastnosti."

Mladi jezni fizik Joao Magueijo, ki poskuša izboljšati Einsteinovo teorijo relativnosti, dandanes na elegantnost ne da nič. Po njegovem mnenju začnemo z zamisljo na podlagi merjenj in napovemo nekaj, kar je mogoče preizkusiti. Zahteva po elegantnosti je le velika samoprevara. Pred več kot sto leti je v drugačni zvezi podobno mnenje zagovarjal fizik Ludwig Boltzmann, najbolj znani učenec Jožefa Stefana, češ da je elegantnost pomembna za krojače in čevljarje.

Kot so pokazala mnenja in nasprotna mnenja, fiziki glede lepote niso dosti na boljšem kot umetniki. Vsakemu od njih pomeni, vsaj v odtenu, nekaj drugega. Tako razumemo mnenje nekaterih fizikov, da je lepota povezana z opazovalcem bolj kot z opazovanim predmetom ali pojavom. V šali bi lahko pripomnili, da to ne velja za lepoto, ko ima vlogo kvantnega števila, nekakšne hišne številke, po kateri razločujemo med seboj kvarke, gradnike nekaterih delcev. Zagotovo pa je lepota uspešno vodila vsaj nekatere fizike pri njihovih odkritjih.

Poleg lepote kaže v tej zvezi omeniti zadovoljstvo, ki ga fiziki občutijo, ko po hudih naporih odkrijejo kaj novega. Misel na tako zadovoljstvo jih poleg drugega žene pri njihovem delu. V svojih raziskovalnih člankih se sicer vsem čustvom skrbno izogiba in poskrbijo, da so članki kolikor mogoče neosebni. Tu in tam omenijo to le v spominih.

Ob splošni teoriji relativnosti, svojem glavnem uspehu, do katerega se je dokopal po hudih naporih in številnih zgrešenih domnevah, je Einstein izjavil: "V luči že pridobljenega spoznanega se zdi srečni dosežek skoraj samoumeven in vsak bister študent ga lahko razume brez prevelike muje. Toda leta zaskrbljenega iskanja v temi, napeto hrepenenje, menjavanje zaupanja in utrujenosti, potem pa končni predor na svetlo — to lahko razumejo le tisti, ki so sami doživeli kaj podobnega." Ob svoji šestdesetletnici je Hawking menil, da ni ničesar mogoče primerjati s trenutkom odkritja nečesa, česar nihče pred tem ni vedel.

Na koncu "Prvih treh minut" je fizik in astrofizik Steven Weinberg zapisal: "... četudi sadovi naših raziskav ne prinašajo nobene tolažbe, dajejo tolažbo raziskave same. Ljudje se ne zadovoljijo s pravljičami o

bogovih in velikanih in ne omejujejo svojih misli na vsakdanje življenjske probleme. Poleg vsega tega delajo teleskope in pospeševalnike in satelite in ure in ure presedijo za pisalno mizo ter iščejo smisel v podatkih, ki so jih nabrali."

Čeprav govorijo o lepoti umetniki in fiziki, ne kaže iskati pretesne zveze med obojima. Ali je sodobno slikarstvom, ki ga je začel Pablo Picasso v prvem desetletju 20. stoletja povezano z novimi pogledi na prostor, ki jih je tedaj razvil Einstein? Vsekakor se je oboje razvilo v družbi, v kateri so v razmeroma širokem krogu ljudi dokaj prosto razpravljali o četrti razsežnosti.

Ko smo že pri sodobni fiziki, se dotaknimo še neke njene značilnosti. Ni mogoče zanikati, da se sodobna fizika vsaj v delu, ki raziskuje najmanjše, to je gradnike snovi, in največje, to je vesolje, odmika od spoznanj, pomembnih v vsakdanjem življenju. Ali se s tem ne odmika tudi od občutka lepote, ki je vendarle povezan z neposrednimi izkušnjami v človeškem svetu med obema skrajnostma? Ali ni mogoče ugotoviti nekaj podobnega tudi pri sodobni umetnosti? Ali pri tem raziskovalcev in umetnikov ne ženejo podobne vzpodbude, da bi spoznali svet tudi onstran neposrednih izkušenj?

Umetnika in raziskovalca po opravljenem delu navda podobno zadovoljstvo. Pri tem pa izkušeni enega in drugega posameznik ne more naravnost primerjati. Še najbolj bi to lahko storil Leonardo da Vinci, ki je bil vrhunski umetnik ter ob tem še prerok na območju tehniških načrtov v času, v katerem fizike v današnjem pomenu še ni bilo. Nekaj izkušenj so si morebiti

nabrali tudi raziskovalci, ki so kot amaterji pisali umetniška besedila in pesnili, igrali na glasbene instrumente in slikali. Za resno delo na obeh področjih človeku preprosto zmanjka časa. Prav ob svetovnem letu fizike so si prizadevali, da bi fiziko povezali z baletom, operami, dramami, literarnimi deli. To je v širokem krogu ljudi utegnulo prispevati k razumevanju tega, kaj počnejo fiziki. Vendar trajnejšega učinka na zblíževanje obeh dejavnosti ne bo imelo. Načina spoznavanja sveta sta v naravoslovju in v umetnosti le preveč različna. Izkušnje na enem ali drugem območju pa posamezniku, čeprav le kot zunanjemu opazovalcu, lahko prinesejo obilo zadovoljstva.

Morda vas bodo navedeni prebliski spodbudili k razmišljanju. Kakega zaključka iz njih ni mogoče izpeljati. Da so zapustili trdna tla fizike, kažejo že navedena nasprotujoča si mnenja. Ta odražajo tudi zadrego fizika, ki je vaju, da se v fiziki trditve skladajo z izidi merjenj in opazovanj in da jih sprejmejo vsi ali vsaj dobro izražena večina.

Za konec si ne morem kaj, da ne bi navedel Einsteina: "Ideali, ki so mi svetili na moji poti in mi vedno znova dajali pogum, da sem sprejel življenje, so bili dobrota, lepota in resnica."

Najbrž ste se po podobnem vodilu ravnali tudi vi. Zagotovo ste pri svojem delu oboji doživeli obilo zadovoljstva, tisti, ki ste raziskovali, in tisti, ki ste se oprijeli umetnosti. Bodite ponosni na svoje delo. Za dosežene uspehe in za priznanje vam vsem od srca čestitam in vam želim še veliko uspehov v prihodnje. Zaslužnim profesorjem posebej želim v prihodnosti čim več možnosti, da bi s svojim delom nadaljevali."

Dobitniki priznanj Univerze v Ljubljani 2. decembra 2005

Rektorica Univerze v Ljubljani prof. dr. Andreja Kocijančič je na slavnostni seji Senata UL 2. decembra 2005 proglasila:

za častno doktorico UL: flavtistko Ireno Grafenauer

Njen lik in delo je predstavil dekan Akademije za glasbo prof. dr. Pavel Mihelčič:

"Gospa Irena Grafenauer je ponos slovenske države, velika umetnica, priznana, cenjena in spoštovana glasbenica, ki je s svojim umetniškim delom, s svojim pedagoškim razdajanjem mladim, še ne uveljavljenim umetnikom, dosegla vse vrhunce, ki jih pravemu umetniku ponudi glasba, ki je gospodar časa, pri čemer ne pozna omejitev. Vsa glasa, tista, ki je bila napisana pred stoletji in ta, ki jo skladatelji snujejo dandanašnji, je z instrumentom, ki ga Irena Grafenauer obvlada do

popolnosti, objela svet. Danes je Irena Grafenauer slovita flavtistka, ki jo občudujemo vsi zbrani, vsi, ki imamo glasbo radi, vsi, ki živimo na tem svetu. Kot umetnica in kot oseba je izjemna, je edina, ki slogovno obvladuje ves repertoar tega instrumenta, kar je v času, ki prisega na specializacijo za določeno zvrst, zasedbo ali stil izvajanja vsekakor svojevrsten fenomen. Njen repertoar ni omejen, njene interpretacije Mozarta ali Bacha so enako umetniško doživete in prepričljive kot interpretacije Penderckega ali Gubajduline. Te interpretacije jo uvrščajo v svetovni vrh.

Sodelovala je z največjimi solisti, dirigenti in skladatelji našega časa: z orkestrom Saint Martin In The Fields, z Berlinsko Filharmonijo, z Državno kapelo Dresden, deset let je bila članica in prva flavtistka simfoničnega orkestra bavarskega radia, kjer je sodelovala z dirigenti kot so Leonard Bernstein, Rafael Kubelik, Lorin Maazel in drugi vrhunski dirigenti. Solistično in v komornih zasedbah je nastopala z Marto Argerich, Mario Graaf, Gidonom Kremerjem, z Mátéjem Bekavcem, z Elliotom Fiskom in drugimi.

Na ljubljanski Akademiji za glasbo je končala diplomski in podiplomski študij, in sicer v razredu profesorja Borisa Čampe. Študij je pozneje nadaljevala v Freiburgu (Aurè Nicolet) in Hamburgu (Karlheinz Zöller). Že v času študija je prejela nekatere mednarodne nagrade (Mednarodno tekmovanje Glasbene mladine Jugoslavije Beogradu 1974, v Ženevi 1978 in 1979 v Münchnu). V tem času je v ostri mednarodni konkurenci postala prva flavtistka enega najboljših evropskih orkestrrov - Simfoničnega orkestra Bavarskega radia, kjer je delovala celo desetletje. Vabili so jo na najpomembnejše glasbene festivale: od Salzburškega poletnega festivala do Praške pomlad in Dunajskih slavnostnih tednov: V dvorane kot so Musikverein na Dunaju, Royal Albert Hall v Londonu, ali Carnegie Hall v New Yorku. V vsem tem obdobju ni izgubila stika s slovensko glasbo, slovensko kulturo. Z izjemnim žarom se je posvečala tudi krstnim izvedbam novih del slovenskih skladateljev (Petric, Krek, Kopač itd.) in bila ves ta čas tudi izjemen ambasador Slovenije in slovenske glasbene kulture. Redno je nastopala na slovenskih odrih in s svojimi

Slavnostna seja Senata UL

nastopi tudi pomembno popularizirala flavto kot plemenit in izrazno bogat inštrument. Izjemno pomembno je tudi njeno pedagoško delo, ki ga zaznamuje od leta 1987 dalje prav delovanje na eni najboljših akademij v Evropi in v svetu - na Mozarteumu v Salzburgu. Svoje bogate izkušnje in predanost glasbi je prenašala na svoje študente, tudi mnogi študenti iz Slovenije so med njimi. Zaradi spleta neugodnih okoliščin ni predavala na ljubljanski Akademiji za glasbo in žal ostaja po teh dogodkih le grenak priokus izgubljene priložnosti in izgubljenega zaupanja. Ta izkušnja se je pridružila nekaterim podobnim iz obdobja uveljavljanja na slovenski glasbeni sceni in pove veliko več o našem odnosu do izjemnih talentov kot o njih samih. Irena Grafenauer je umetnica in pedagoginja, ki s svojimi dosežki pomembno sooblikuje glasbeno podobo tega sveta. Ostaja zvesta svojemu umetniškemu credu in z neomajno odločnostjo in vero sledi svojemu poslanstvu. To delo v javnosti, navajeni populariziranju plehkosti in cenenosti ni dovolj znano, niti primerno ovrednoteno, vendar umetnica, kot je Irena Grafenauer, razdaja "svoj božji dar", kot sama pravi, z entuziazmom, a tudi z nesebično odgovornostjo.

Za častnega senatorja UL:

prof. dr. Milana Komarja

iz Argentine

Prof. dr. Milana Komarja je zbranim gostom širše predstavil **dekan Teološke fakultete prof. dr. Bogdan Kolar**:

"Prof. dr. Milan (Emilio) Komar se je po 2. svetovni vojni znašel v reki beguncev, ki so morali zapustiti svoje rodne domove in si ustvariti nov dom v tujini. Rodno Primorsko je po 1. svetovni vojni pred italijansko okupacijo zapustila že njegova družina, ki se je naselila v Ljubljani. Tu je Milan Komar naredil gimnazijo in se vpisal na pravno fakulteto. Že v študentskih letih se je močno zanimal za filozofijo. Nanj sta pomembno vplivala akademik Aleš Ušeničnik in prof. Josip Turk, predstavnika novotomizma na Slovenskem, najbolj pa Evgen Vasiljevič Spektorski, ruski emigrant, zadnji nekomunistični rektor kijevske univerze, ki je na ljubljanski pravni fakulteti predaval sociologijo. Spektorski ga je navdušil za študij Valvasorjevega sodobnika, kranjskega državoslovca, jurista in pravno-političnega filozofa Franca Alberta Pelzhofferja, obenem pa tudi za Christiana Wolffa, nemškega filozofa iz obdobja racionalizma. Študij je končal leta 1943 na filozofski fakulteti salezijanske univerze v Torinu z doktoratom na temo Pravična vojna pri Vitoriji in Suárezu.

Pot je Milana Komarja po 2. svetovni vojni odvedla v Argentino, kjer se je najprej preživljal z ročnim delom in nadaljeval študij filozofije in pedagogike. Postopoma je začel na raznih visokošolskih ustanovah

poučevati humanistične predmete, zlasti klasične jezike in filozofsko antropologijo. Leta 1963 je postal redni profesor za novoveško filozofijo in leta 1971 za filozofsko etiko na novo ustanovljeni Argentinski katoliški univerzi v Buenos Airesu. Tam je učil do upokojitve leta 1998, s svojimi predavanji pa je bil tudi reden gost na mnogih drugih visokošolskih ustanovah.

Najodmevnejše poglavje v Komarjevem delu zavzemajo njegovi tedenski filozofski tečaji. Več kot štirideset let je z njimi privabljal široke kroge poslušalcev in jih po sokratsko usposabljal za družbeno-kritično in filozofsko dosledno mišljenje. Med stotinami tečajev, med katerimi so mnogi trajali po celo leto, najdemo naslove, ki posegajo v samo jedro družbene problematike. Teh tečajev Komar ni namenjal le špansko govorečim poslušalcem, ampak je z njimi prihajal tudi v številčno skupnost Slovencev v Argentini. Množična obiskanost tečajev govori o aktualnosti in vablivosti Komarjevega sloga filozofiranja.

Prof. dr. Milan Komar, nekdanji študent ljubljanske univerze, je dolga leta svojega življenja v tujini na vrhunski način zastopal slovenskega znanstveno-akademskega duha. Velik je tudi njegov prispevek h kulturnemu življenju slovenskih zdomcev v Argentini. Zato je Senat Univerze v Ljubljani sprejel sklep, da mu za njegovo življenjsko delo podeli naziv Častnega senatorja Univerze v Ljubljani."

Za zaslužne profesorice / zaslužne profesorje

so bili proglašeni upokojeni redni profesorji Univerze v Ljubljani, ki so pomembno prispevali k razvoju znanstvene panoge in dolga leta vzorno opravljali svoje pedagoško in mentorsko delo:

- Primož Kuret, AG
- Matjaž Klopčič, AGRFT
- Julija Smole, BF
- Karl Salobir, BF
- Cveta Mlakar, EF
- Miloš Bonča, FA
- Lojze Sočan, FDV
- Aleš Krbavčič, FFA
- Janez Duhovnik, FGG
- Božo Plesničar, FKKT
- Rajko Šugman, FŠ
- Jurij Kunaver, FF
- Mirko Pak, FF
- Dušan Sket, MF
- Borut Bohte; PF in
- Anton Stres, TEOF

V imenu zaslužnih profesorjev se je z izbranimi besedami zahvalil prof. dr. **Borut Bohte** s Pravne fakultete Univerze v Ljubljani.

Rektorica prof. dr. Andreja Kocijančič je podelila tudi priznanja Univerze v Ljubljani.

Plaketo

"Pro universitate labacensi",

ki jo podeljuje UL posameznikom in institucijam, ki so s svojimi sredstvi ali delom pomembno prispevali k razvoju materialnih možnosti univerze ali k usposabljanju njenih sodelavcev so letos prejeli:

- prof. dr. Igor D. Gregorič na predlog Medicinske fakultete za večletno sodelovanje s Katedro za kirurgijo na MF. Dr. Gregorič s svojim delom pomembno prispeva k usposabljanju sodelavcev in študentov Univerze v Ljubljani na St. Luke's Hospital v Houstonu v Združenih državah Amerike.
- Kuratorji Knafeljeve ustanove za skrb za obnovu Knafeljeve hiše na Dunaju. Najzaslužnejši člani za uspešno obnovu, ki se je končala s slovesnim odprtjem prenovljene hiše leta 2003, so mag. Anton Levstek, skrbnik Knafeljeve hiše na Dunaju in predsednik kuratorija, dr. Anton Koren, ravnatelj Mohorjeve iz Celovca, gospa Miša Kranjc, glavna tajnica UL, gospa Marjeta Vilfan, nekdanja glavna tajnica UL in prof. dr. Jože Kušar, sedanji predsednik nadzornega sveta.

Zlata plaketo UL

so za izjemne zasluge pri razvijanju znanstvenega, pedagoškega ali umetniškega ustvarjanja Univerze v Ljubljani in za krepitev njenega ugleda prejeli:

- Rudi Rozman
- Franc Gubenšek
- Marko Petkovšek
- Bernard Stritih
- Gabi Čacinovič Vogrinčič
- Stanka Setnikar Cankar
- Rudi Rizman
- Alenka Kobolt

Svečano listino mladim visokošolskim učiteljem,

ki jo UL podeljuje za izjemne pedagoške in raziskovalne dosežke, je rektorica UL prof. dr. Andreja Kocijančič izročila

- doc. dr. Sabini Jelenc Krašovec, FF

Sedemindvajseti rektor Univerze v Ljubljani: Albert Struna, 1964 – 1967

14

Tatjana Dekleva, AMSU

Albert Struna se je rodil 17. avgusta 1901 kot sin železničarja na takrat samotni postaji v Mirni peči na Dolenjskem. Osnovno šolo in realko, ki jo je z maturo zaključil leta 1918, je obiskoval v Ljubljani. V maju 1919 leta je začel s študijem tehnike na tehniškem visokošolskem tečaju v Ljubljani, jeseni istega leta pa se je vpisal na takrat ustanovljeno Tehniško fakulteto ljubljanske univerze. Naslednje leto je odšel na Tehniško visoko šolo v Brnu kjer je nadaljeval s študijem in 30. junija 1923 diplomiral. Že pred diplomom in po njej je bil asistent na brnski visoki šoli, po diplomu pa je vzporedno delal še kot konstruktor za vodne turbine. Po vrnitvi v domovino se je zaposlil kot konstruktor in kmalu postal šef konstrukcijskega oddelka pri "Strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani". V letih 1927 – 1930 je bil tehnični vodja "Beograjske tekstilne industrije", od tam je leta 1930 prišel v tehnično službo pri švedski tovarni krogljčnih ležajev v Ljubljani. Od leta 1933 dalje je vzporedno delal tudi pri Standard-Vacuum Oil Company v Ljubljani. Za obe podjetji je vodil posle do leta 1945.¹

Na svojih delovnih mestih ter na izpopolnjevanjih na Češkem in po vojni v Franciji, se je specializiral v naftni stroki, posebno pa še v strojniški panogi o tehniki mazanja strojev. V jugoslovanskem merilu mu je bila v tej stroki priznana odlična beseda pri rešitvah v najbolj kritičnih primerih, tako da je pozneje postal edini častni član Jugoslovanskega društva za goriva in maziva.²

Po vojni se je izpopolnjeval za turbinsko stroko v Nemčiji. Kmalu je uvidel tudi potrebo po širjenju znanja v tehniški javnosti. Da bi zapolnil to vrzel je pripravil knjigo "Avtomobil", ki je ustvarila daljnovidno osnovo za razvoj avtomobilizma in motorizacije na Slovenskem. Poznavanje slovenske industrije ga je takoj po vojni pripeljalo na Ministrstvo za rudarstvo in industrijo LRS, kjer je vodil referat za tekoča goriva in mineralna olja in tako smotno skrbel za dodeljevanje naftnih proizvodov. Sredi leta 1945 pa je postal direktor podjetja Jugopetrol.³

Leta 1938 je postal pooblaščen inženir strojne stroke. V pedagoško delo je bil poklican že v študijskem letu 1940/41, ko se je na oddelku za strojništvo Tehniške fakultete prvič razširil izbor študijskih predmetov in število predavateljev. Albert Struna je kot honorarni predavatelj prevzel predmet "teorija in gradnja motornih vozil". Leta 1946 je bil izvoljen za rednega profesorja za predmete "vodni stroji, motorji z notranjim izgorevanjem in mazanje strojev". Ob tem so mu bile občasno naložene tudi zahtevne obveznosti za predmete, ki so jih narekemale večkratne reforme visokošolskega študija. Njegovo pedagoško delo s študenti je bilo še posebej zanimivo v stroki vodnih turbin, kjer so se neposredno ob sodelovanju z litostrojem in Inštitutom za turbinske stroje seznanjali z dosežki na tem

področju. Iz te generacije njegovih študentov so izšli poznejši univerzitetni profesorji, vodilni projektanti ter raziskovalci s po celem svetu priznanimi patenti. Široko sodobno znanje o turbinah ga je privedlo do zanimanja o izkoriščanju vodnih moči v preteklosti. V zbiranje gradiva za preučevanje tega je priregnil tudi študente. Organizirani v ekipe so prekrizarili vso Slovenijo in se seznanili z vodnim gospodarjenjem in izkoriščanjem vodnih sil. Iz tega projekta je nastala zajetna knjiga "Vodni pogoni na Slovenskem", ki je imela precejšen odmev tudi v tujini.⁴

Poleg pedagoškega dela je še vedno sodeloval tudi z gospodarstvom, predvsem kot svetovalec v tehničnih zadevah pri raznih podjetjih in sprejemal organizacijske zadolžitve v okviru Univerze. Njegovo dejavnost na tem področju označuje funkcija dekana (1952 – 1954) samostojne fakultete za strojništvo v okviru Tehniške visoke šole in Strojne fakultete enotne Univerze (1962 – 1964). Pripisujejo mu zaslugo za prvo iniciativo za gradnjo nove fakultetne stavbe, ki je rodila dolgotrajne razprave o lokaciji, zasnovi in sredstvih. Ko je Albert Struna v letu 1962 drugič prevzel dekansko funkcijo na fakulteti, je bil sprejet projekt za izgradnjo nove zgradbe na severni strani obstoječe. V jeseni leta 1964 so začeli z prvimi betonskimi deli, vendar je bilo gradbišče zaradi pomanjkanja sredstev zaprto.⁵

Za novega rektorja ljubljanske univerze je bil Albert Strun izvoljen na univerzitetni skupščini 29. junija 1964. Do aprila 1965 je funkcijo prorektorja ob novem rektorju opravljal profesor Adamič. Zaradi njegovega odstopa se je ponovno sestala univerzitetna skupščina na kateri je bil za prorektorja izvoljen dr. Roman Modič.⁶

S 1. oktobrom je novi rektor prevzel posle od svojega predhodnika. "Še naprej so ostali odprti stari problemi" je zapisal odhajajoči rektor Šnuderl in svojemu nasledniku poskušal svetovati: "Šolsko reformo je treba nadaljevati z izpopolnitvijo prve in izgradnjo tretje študijske stopnje, z nadaljnjim izdelovanjem učnih programov, s sodobnimi pedagoškimi metodami, z nabavljanjem vseh vrst učil in učnih pripomočkov, s prizadevanjem za skrajšanje študija...."⁷

Delo rektorja Strune je usmerjal nov republiški zakon o visokem šolstvu v Sloveniji iz začetka leta 1965, ki je spremenil določbe o upravljanju visokošolskih zavodov in združenj ter ponovno omajal trdnost povezanosti fakultet v univerzitetno celoto. Odpravljena je bila tradicionalna univerzitetna uprava, organ notranje univerzitetne samouprave. Univerzo je predstavljale le še univerzitetni svet, s povečanim številom predstavnikov študentov in rektor.⁸

Nov zakon je še v celoti vztrajal pri zahtevah študijske reforme iz leta 1961. Proti tem pa se je zlasti po gospodarski reformi poleti 1965 stopnjeval odpor

fakultet, ki so skušale uvesti elastičnejše določbe glede stopenjskega študija in njegove splošne obveznosti. Posebej problematično je bilo vprašanje vpisa, osipa in učnega uspeha, saj je bil vpis, z izjemo medicinske fakultete, ki je imela odobren "numerus clausus", na fakultete neomejen. Vsako omejevanje vpisa so na univerzitetnem svetu tolmačili kot neustavno. Velik osip novincev po prvem letniku se je zdel zagovornikom neomejenega vpisa "najbolj pravična selekcija, ni pa znano, da so si jo kjerkoli v podobnem družbenem redu zaradi stroškov in uspeha tako zlahka privoščili" je zapisal rektor Struna. Med vzroki za slab študijski uspeh je navedel tudi "preveč svoboden študij, pomanjkanje laboratorijev, risalnic, sodobne opreme in preveč zgoščene učne načrte. Velika ovira uspešnemu študiju je bilo tudi slabo materialno in zdravstveno stanje študentov."⁹

Univerzitetni svet pod vodstvom rektorja Strune je veliko časa posvetil razpravam o kritičnem finančnem stanju na fakultetah in Univerzi. Ustavljene so bile vse začete gradnje, univerzitetni svet pa je sprejel zelo previden program, da jih je treba dokončati do leta 1970, obenem pa poskrbeti za projektiranje tistih fakultet, kjer je bilo stanje tudi kritično. Določeni so bili kriteriji za uveljavljanje prioritete na začelih stavbah. Po teh sta prišla na prvo mesto Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko ter Fakulteta za strojništvo. V težki situaciji je rektor izrazil skrb za razvoj ostalih fakultet, ki so se začasno morale odreči investicijam.¹⁰

Po zaključenem triletnem rektorskem mandatu, se je profesor Albert Struna vrnil k svojemu pedagoškemu in znanstvenemu delu na fakulteti, ki se mu je posvečal do svoje upokojitve leta 1971, v 70 letu starosti in po 44 letih službe. Tudi po upokojitvi je bil še vedno aktiven, predvsem na terminološkem področju, kjer je bil dobrih 30 let načelnik Tehniške sekcije terminološke komisije pri SAZU, ki je izdala "Splošni tehniški slovar". Vodil je uredniški odbor, obenem pa je bil tudi avtor, lektor in korektor obsežnega gradiva. Ob številnih tehniških projektih, elaboratih, strokovnih knjigah in skriptah je napisal tudi nekaj temeljnih del o zgodovini tehnike na Slovenskem. Med drugimi velja omeniti poleg že omenjenega dela "Vodni pogoni na Slovenskem" (1955) tudi pregledno zgodovino avtomobilizma "Avtomobil" (1949, 1951), "Idrijska Kamšt" (1954). Uredil je tudi zbornik "Naši znameniti tehniki" (1966) in bil sodelavec Tehniškega muzeja Slovenije.¹¹

"Za zasluge za strojniško stroko na sploh od univerzitetne ravni do ljudske tehnike, za slovensko tehniško besedo, za organizacijo in izvajanje rednega in izrednega študija ter za delež uspeha v proizvodni industriji" mu je Fakulteta za strojništvo v letu 1977 podelila naziv "zaslužni profesor".¹²

Univerza v Mariboru ga je v letu 1979 počastila s častnim doktoratom. Umril je v Ljubljani 12. junija 1982.¹³

¹ Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev in drugih sodelavcev, Ljubljana 1957, str. 317.

² Zgodovinski arhiv in muzej Univerze v Ljubljani (odslej ZAMU) IV – 1531, zapiski sej univerzitetnega sveta, leto 1977.

³ Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev in drugih sodelavcev, Ljubljana 1957, str. 317.

⁴ Boris Černigoj: Fakulteta za strojništvo, v Zbornik Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani, leto 1969 str. 464, 477; prim. tudi ZAMU IV – 1531, seje univerzitetnega sveta, leto 1977, poročilo s predlogom za podelitev naziva "zaslužni profesor".

⁵ Prav tam.

⁶ ZAMU IV – 2892, Zapisnik seje fakultetne skupščine 23.4.1965.

⁷ Rektorjevo poročilo o delu univerze v Ljubljani v študijskem letu 1963/64, Ljubljana 1964, str.23.

⁸ Bogo Grafenauer: Življenje univerze od 1945 do 1969, zbornik Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani, Ljubljana 1969, str. 152– 155.

⁹ Rektorjevo poročilo o delu univerze v Ljubljani v študijskem letu 1964/65 in 1965/66, Ljubljana 1966, str. III-V.

¹⁰ Rektorjevo poročilo o delu univerze v Ljubljani v študijskem letu 1966/67, Ljubljana 1967.

¹¹ ZAMU IV – 1531, seje Univerzitetnega sveta, leto 1977, poročilo s predlogom za podelitev naziva "zaslužni profesor"; prim. tudi Enciklopedija Slovenije, knjiga, Ljubljana, str. 356.

¹² ZAMU IV – 1531, seje univerzitetnega sveta, leto 1977, poročilo s predlogom za podelitev naziva "zaslužni profesor".
xiii Enciklopedija Slovenije, knjiga, Ljubljana, str. 356.

¹³ Enciklopedija Slovenije, knjiga, Ljubljana, str. 356.

Novi doktorji znanosti

Na številnih promocijah ob koncu leta 2005, ki jih je večinoma vodila rektorica Univerze v Ljubljani prof. dr. Andreja Kocijančič, so novi doktorji znanosti postali:

Fakulteta:

Doktorand/ka:
Vrsta doktorata:
Naziv doktorskega dela:
Mentor naloge:
Somentor naloge:

22. novembra 2005 ob 11. uri

Fakulteta za družbene vede

- Matej Kovačič
 - dr. znanosti s področja družbenih ved - komunikologije
 - Zasebnost in nadzor na internetu
 - prof. dr. Slavko Splichal
- Mojca Pajnik
 - dr. znanosti s področja družbenih ved - komunikologije
 - Interpretacije javnosti v feministični teoriji
 - prof. dr. Slavko Splichal

- Miran Mitar
 - dr. znanosti s področja družbenih ved - obramboslovja
 - Teoretska in metodološka primerjava izbranih postopkov za ocenjevanje varnosti sodobne družbe
 - prof. dr. Anton Grizold
 - prof. dr. Anuška Ferligoj, som.

Fakulteta za elektrotehniko

- Arso Savanović
 - dr. znanosti s področja elektrotehnike
 - Protokol za odkrivanje sosednjih vozlišč v virtualnih topologijah
 - prof. dr. Janez Bešter
 - prof. dr. Borka Jerman-Blažič, som.

- David Gerbec
 - dr. znanosti s področja elektrotehnike
 - Metode za ugotavljanje porabe električne energije odjemalcev brez sprotnih meritev
 - prof. dr. Ferdinand Gubina

- Dušan Gabrijelčič
 - dr. znanosti s področja elektrotehnike
 - Varnostne arhitekture aktivnih omrežij
 - prof. dr. Jurij Tasič
 - prof. dr. Borka Jerman-Blažič, som.

Fakulteta za farmacijo

- Tanja Gmeiner Stopar
 - dr. znanosti s področja farmacije
 - Razvoj novega radiodiagnostičnega Tc-rituksimab za ugotavljanje CD20 pozitivnih limfomov
 - prof. dr. Borut Štrukelj
 - doc. dr. Irena Mlinarič Raščan, som.
 - prof. dr. Stephen Matber, som.

- Nadja Plazar
 - dr. znanosti s področja klinične biokemije
 - Raziskovanje genetskega ozadja hiperhomocisteinemije pri bolnikih s končno ledvično odpovedjo
 - prof. dr. Jana Lukač Bajalo

Medicinska fakulteta

- Miha Plevnik
 - dr. znanosti s področja biokemije in molekularne biologije
 - Strukturne raziskave predorganizacije prostorskih struktur oligomernih nukleinskih kislin
 - doc. dr. Janez Plavec
- Petra Popović
 - dr. znanosti s področja medicinskih ved
 - Povezanost med avtofluorescenco in funkcijskimi testi mrežnice pri pigmentni retinopatiji
 - prof. dr. Marko Hawlina

- Monika Jagodic
 - dr. znanosti s področja medicinskih ved
 - Napovedna vrednost katepsinov D in L pri raku dojke
 - prof. dr. Gregor Serša
 - prof. dr. Tanja Čufer, som.

- Primož Kotnik
 - dr. znanosti s področja medicinskih ved
 - Uraevanje od antiuridičnega hormona odvisnih in neodvisnih poti izražanja in znotrajceličnega kroženja akvaporina 2
 - prof. dr. Ciril Kržišnik

- Tine Hajdinjak
 - dr. znanosti s področja biokemije in molekularne biologije
 - Nekateri polimorfizmi posameznih nukleotidov pri sporadičnem raku prostate
 - prof. dr. Bojan Tršinar
 - prof. dr. Nadja Kokalj-Volač, som.

22. novembra 2005 ob 13.30 uri

Fakulteta za elektrotehniko

- Simon Muhič
 - dr. znanosti s področja strojništva
 - Porazdelitev in kakovost zraka pri lokalni klimatizaciji
 - prof. dr. Vincenc Butala

- Tom Bajcar
 - dr. znanosti s področja strojništva
 - Modeliranje tokovnih karakteristik v rotirajočem difuzorju
 - prof. dr. Brane Širok
 - prof. dr. Ferdinand Trenc

- Martin Zupančič
 - dr. znanosti s področja strojništva
 - Izločevalno utrjevanje in lastnosti maraging jekla
 - prof. dr. Janez Grum
- Ferdinand Deželak
 - dr. znanosti s področja strojništva
 - Vplivi prehodnih pojavov pri impulznem hrupu na energijski ekvivalent
 - prof. dr. Mirko Čudina

Fakulteta za šport

- Goran Vučković
 - dr. znanosti s področja kineziologije
 - Tehnično-taktične značilnosti igranja različno kakovostnih skupin igralcev squasha
 - prof. dr. Branko Dežman

Naravoslovnotehniška fakulteta

- Helena Gabrijelčič
 - dr. znanosti s področja tekstilstva
 - Razvoj metode za napovedovanje barvnih vrednosti tkanin
 - prof. dr. Krste Dimitrovski
 - doc. dr. Sabina Bračko
- Andrej Blažič
 - dr. znanosti s področja rudarstva
 - Aktivno podgrajevanje v slabonosilnih hribinah
 - prof. dr. Uroš Bajželj

- Mojca Videnič
 - dr. znanosti s področja geotehnologije
 - Analiza in opredelitev pomembnosti vhodnih parametrov pri inženirsko-geoloških klasifikacijah hribin
 - doc. dr. Mibael Ribičič

Pedagoška fakulteta

- Beatriz Gabriela Tomšič Čerkez
 - prof. dr. Borut Juvanec
 - dr. znanosti s področja likovne pedagogike
 - Učinki izkušenskega učenja pri dijakih na področju prostorskega oblikovanja
 - doc. dr. Majda Cencič

- Jana Rapuš Pavel
 - dr. znanosti s področja socialne pedagogike
 - Socialna vključenost mladih z izkušnjami brezposelnosti
 - prof. dr. Alenka Kobolt
 - prof. dr. Bojan Dekleva

- Mojca Lipce Stopar
 - dr. znanosti s področja specialne rehabilitacijske pedagogike
 - Taksonomija težav bralnega razumevanja na osnovi latentne strukture branja
 - prof. dr. Miran Čuk

Teološka fakulteta

- Zdravko Lavrič
 - dr. znanosti s področja teologije
 - Ničnost cerkvenega zakona po kanonu 1095 Zakonika cerkvenega prava
 - prof. dr. Borut Košir
 - prof. dr. Christian Gostečnik

- Tadej Jakopič
 - dr. znanosti s področja regiolgije
 - Zgodovinski razvoj redovnega vodila v Suverenem malteškem viteškem redu ter njegov vpliv na podobo srednjeveškega viteza
 - prof. dr. Bogdan Kolar
 - prof. dr. Metod Benedik

6. decembra 2005

Biotehniška fakulteta

- Tine Grebenc
 - dr. znanosti s področja biotehnologije
 - Tipi ektomikorize na bukvi (*Fagus sylvatica L.*) v naravnem in gospodarskem gozdu
 - doc. dr. Hojka Kraigher

- Aleš Lapanje
 - dr. znanosti s področja mikrobiologije
 - Vpliv onesnaženosti z živim srebrom na vrstno raznolikost bakterij v prebavilih enakonožnih rakov
 - prof. dr. Damjana Drobne
 - doc. dr. Maja Rupnik

- Polona Smrkolj
 - dr. znanosti s področja živilstva
 - Ugotavljanje selenovih vrst v gojenih rastlinah Izpostavljenih povečanim koncentracijam selena
 - doc. dr. Vekoslava Stibilj
 - prof. dr. Jože Osvald

- Liliana Vižintin
 - dr. znanosti s področja biotehnologije
 - Ugotavljanje genetske variabilnosti pri rodovih *Trifolium* in *Luzula* z metodami kariatipizacije, določitve velikosti genoma in molekularnih markerjev
 - prof. dr. Borut Bobanec

Fakulteta za družbene vede

- Metka Kuhar
 - dr. znanosti s področja družbenih ved - komunikologije
 - Teorije medosebnega komuniciranja, komunikativna kompetentnost in analiza sebstva
 - prof. dr. Mirjana Nastran Ule

- Tomaž Boh
 - dr. znanosti s področja družbenih ved - politologije
 - Evropeizacija in izvajanje skupnih evropskih okoljskih politik v Sloveniji
 - prof. dr. Danica Fink Hafner

- Gregor Bulc
 - dr. znanosti s področja družbenih ved - komunikologije
 - Umetnost, množični mediji in kulturni posredniki
 - prof. dr. Breda Lutbar

Fakulteta za matematiko in fiziko

- Gašper Jaklič
 - dr. znanosti s področja matematike
 - O dimenziji prostora kubičnih C¹ zlepkov nad triangulacijami
 - prof. dr. Jernej Kozak

- Gregor Cigler
 - dr. znanosti s področja matematike
 - Grupe matrik s predpisanim spektrom
 - prof. dr. Roman Drnovšek
 - prof. dr. Matjaž Omladič

- Andrej Studen
 - dr. znanosti s področja fizike
 - Comptonska kamera s krajevno ločljivimi silicijevimi detektorji
 - prof. dr. Marko Mikuž

Filozofska fakulteta

- Damir Globočnik
 - dr. znanosti s področja zgodovine
 - Dr. France Prešeren in njegova podoba v likovni umetnosti
 - prof. dr. Lev Menaše

- Vida Struk
 - dr. znanosti s področja sociologije
 - Prehajanje družboslovno-filozofske publicistike v sociologijo v delih Josēja Ortege y Gasset
 - prof. ddr. Rudi Rizman

- Damir Josipovič
 - dr. znanosti s področja geografije
 - Demogeografski učinki imigracije v Sloveniji po II. svetovni vojni
 - prof. dr. Marko Krevs

- Alenka Temeljotov Salaj
 - dr. znanosti s področja psihologije
 - Odnos do nepremičnin kot dejavnik skupinske kulture in učinkovitosti
 - prof. dr. Velko S. Rus
 - doc. dr. Dušan Zupančič

13. decembra 2005 ob 11. uri

PROMOTOR: prorektorica UL prof. dr. Julijana Kristl

Fakulteta za računalništvo in informatiko

- Robert Rozman
 - dr. znanosti s področja računalništva in informatike
 - Nesimetrične okenske funkcije v sistemih za razpoznavanje govora
 - prof. dr. Dušan Kodek

- 2. Iztok Lebar Bajec
- dr. znanosti s področja računalništva in informatike
- Mehki model za računalniško simulacijo letenja ptic v strati
- *prof. dr. Nikolaj Zimic*

- 3. Aleksander Sadikov
- dr. znanosti s področja računalništva in informatike
- Širjenje napak hevrstičnih ocen v preiskovanju grafov iger
- *prof. dr. Igor Kononeko*
- *akad. prof. dr. Ivan Bratko*

Fakulteta za strojništvo

- 4. Robert Cvelbar
- dr. znanosti s področja strojništva
- Interkonverzija materialnih funkcij viskoelastičnih materialov
- *prof. dr. Igor Emri*

- 5. Primož Čermelj
- dr. znanosti s področja strojništva
- Karakterizacija dinamičnega obnašanja kompleksnih struktur z lokaliziranimi nelinearnostmi
- *prof. dr. Miha Boltežar*

Medicinska fakulteta

- 6. Milan Kuhar
- dr. znanosti s področja stomatoloških ved
- Vpliv plastičnih premazov na de/remineralizacijo zobne sklenine ter na površinske lastnosti baznega akrilata zobnih protez
- *prof. dr. Nenad Funduk*

- 7. Saša Šega Jazbec
- dr. znanosti s področja medicinskih ved
- Primerjava vpliva terapije z interferonom β -1a in interferonom β -1b na potek bolezni, citokine in adhezijske molekule pri bolnikih z multiplo sklerozo
- *prof. dr. Alojz Ihan*
- *prof. dr. Anton Mesec*

- 8. Mateja Dolenc Voljč
- dr. znanosti s področja medicinskih ved
- Vloga lokalnih kortikosteroidov kot možnih ekcematogenov in njihov vpliv na Demodex folliculorum pri bolnikih s perioralnim dermatitisom
- *doc. dr. Tomaž Lunder*

- 9. Petra Hudler
- dr. znanosti s področja biokemije in molekularne biologije
- Subtrakcijska knjižnica diferencialno izraženih genov pri razvoju raka želodca
- *prof. dr. Radovan Komel*

- 10. Marko Jevšek
- dr. znanosti s področja medicinskih ved
- Molekularni mehanizmi vzpostavljanja živčnomišičnega stika
- *prof. dr. Zoran Grubič*

- 11. Damjan Možina
- dr. znanosti s področja prava
- Kršitev pogodbe
- *prof. dr. Miha Jubart*

- 12. Patrick Vlačič
- dr. znanosti s področja prava
- (Ne)upravičenost omejitve višine odgovornosti v prevoznem pravu
- *prof. dr. Marko Pavliba*

- 13. Marko Kambič
- dr. znanosti s področja prava
- Recepcija rimskega dednega prava na Slovenskem s posebnim oziranjem na dedni red Karla VI.
- *prof. dr. Janez Kranjc*

- 14. Janez Pogorelec
- dr. znanosti s področja prava
- Pravna narava politične odgovornosti vlade
- *prof. dr. Franc Grad*

13. decembra 2005 ob 13.30 uri

PROMOTOR: prorektorica UL prof. dr. Julijana Kristl

Biotehniška fakulteta

- 1. Igor Milek
- dr. znanosti s področja biotehnologije
- Termična inaktivacija in biokemična karakterizacija biološko aktivnih substanc hipertermofilne arheje *Aeropyrum pernix*
- *prof. dr. Nataša Poklar Ulbrich*
- *prof. dr. Peter Raspor, som.*

- 2. Franc Čuš
- dr. znanosti s področja biotehnologije
- Delovanje nekaterih fungicidov na kvasovke s površine grozdnice jagode pri sorti Rebula (*V. vinifera*)
- *prof. dr. Peter Raspor*

- 3. Svetozar Anton Polič
- dr. znanosti s področja varstva okolja
- Onesnaženost in ekološke obremenitve okolja kraškega območja reke Krupe s polikloriranimi bifenoli (PCB)
- *prof. dr. Peter Stegnar*

- 4. Nina Slapar
- dr. znanosti s področja biotehnologije
- Molekularni vidik adaptacije koloradskega hrošča (*Leptinotarsa decemlineata* Say) na obrambni odgovor rastline
- *doc. dr. Kristina Gruden*
- *prof. dr. Borut Štrukelj, som.*

Fakulteta za elektrotehniko

- 5. Janez Jamšek
- dr. znanosti s področja elektrotehnike
- Spektri višjih redov kardiovaskularnih signalov na osnovi transformacije z valčki
- *doc. dr. Aneta Stefanovska*

- 6. Valentin Azbe
- dr. znanosti s področja elektrotehnike
- Energijske funkcije elektroenergetskih sistemov z napravami za krmiljenje pretokov moči
- *prof. dr. Rafael Mibalič*

- 7. Anton Pozne
- dr. znanosti s področja elektrotehnike
- Pridobivanje vizualnih značilk za samodejno razpoznavanje govora
- *prof. dr. Nikola Pavešič*
- *prof. dr. France Mibelič, som.*

Filozofska fakulteta

- 8. Darja Mertelj
- dr. znanosti s področja jezikoslovja
- Poučevanje nekaterih podrednih skladenskih vzorcev pri predmetu "italijansčina" kot tuji jezik v slovenskih gimnazijah: sedanje stanje in predlogiza spremembe
- *prof. dr. Tjaša Miklič*

- 9. Dimitrij Mlekuž
- dr. znanosti s področja arheologije
- Trajektorije sprememb mezolitskih in neolitskih krajin Dinarske Slovenije
- *prof. dr. Mihael Budja*

- 10. Matejka Grgič
- dr. znanosti s področja sociologije
- Vprašanje semiotike v pozni antiiki in zgodnjem srednjem veku
- *prof. dr. Igor. Ž. Žagar*

Pedagoška fakulteta

- 11. Iztok Devetak
- dr. znanosti s področja poučevanja na razredni stopnji
- Pojasnjevanje latentnega prostora razumevanja submikroreprezentacije v naravoslovju
- *prof. dr. Saša A. Glazar*
- *prof. dr. Miran Čuk, som.*

- 12. Marija Grginič
- dr. znanosti s področja poučevanja na razredni stopnji
- Družinsko branje v procesu začetnega opismenjevanja
- *prof. dr. Igor Saksida*
- *prof. dr. Simona Kranjc, som.*

Veterinarska fakulteta

- 13. Urška Kos
- dr. znanosti s področja veterinarske medicine
- Preference psov za različne obogatitve okolja v zavetišču
- *prof. dr. Martin Dobeč*

- 14. Zlatka Bajc
- dr. znanosti s področja veterinarske medicine
- Ostanke nekaterih onesnažil okolja in veterinarskih zdravil v sladkovodnih ribah
- *prof. dr. Darinka Zdenka Doganoc*
- *doc. dr. Vlasta Jenčič, som.*

20. decembra 2005

Ekonomska fakulteta

- 1. Jaka Vadnjak
- dr. znanosti s področja poslovedenja in organizacije
- Razvojna naravnost slovenskih družinskih podjetij
- *prof. dr. Miroslav Glas*

- 2. Srečko Devjak
- dr. znanosti s področja ekonomije
- Vpliv centralne banke na optimizacijo portfelja vrednostnih papirjev v poslovnih bankah
- *prof. dr. Ludvik Bogataj*
- *prof. dr. Draško Veselinovič*

- 3. Aleš Ahčan
- dr. znanosti s področja ekonomije
- Optimalne naložbene strategije v zavarovalništvu in finančnih aplikacijah v Long-Term Asset Allocation: Applications in Insurance and Finance
- *prof. dr. Mihael Perman*
- *prof. dr. Jan Dbaene*

Fakulteta za družbene vede

- 4. Nada Turnšek
- dr. znanosti s področja družbenih ved –sociologije
- Odnos vzgojiteljice in vzgojiteljev do institucionalne vzgoje predšolskih otrok
- *prof. dr. Vlado Mibeljak*

- 5. Simona Kustec Lipicer
- dr. znanosti s področja družbenih ved –politologije
- Dileme o poseganju države v civilno družbo: primer državne regulacije na področju dopinga v vrhunskem športu v Sloveniji
- *prof. dr. Danica Fink Hafner*
- *prof. dr. Rajko Šugman*

Filozofska fakulteta

- 6. Nataša Jakop
- dr. znanosti s področja jezikoslovja
- Tipologija oblikoslovnih, skladenskih in pomenskih značilnosti slovenskih pragmatičnih frazemov
- *prof. dr. Erika Kržišnik*

- 7. Barbara Ivančič Kutin
- dr. znanosti s področja literarnih ved
- Kontekst in tekstura folklornih pripovedi na Bovškem
- *prof. dr. Marija Stanonik*

- 8. Andreja Vrišer
- dr. znanosti s področja umetnostne zgodovine
- Moda v obdobjih bidermajerja in drugega rokokoja na likovnih delih in fotografijah na Slovenskem
- *prof. dr. Lev Menaže*

- 9. Mojca Juriševič
- dr. znanosti s področja psihologije
- Učna motivacija v odnosu do učenja in učne uspešnosti učencev
- *prof. dr. Drago Žagar*
- *prof. dr. Cveta Razdevšek-Pučko*

- 10. Robert Peskar
- dr. znanosti s področja umetnostne zgodovine
- Arhitektura in arhitekturna plastika okoli leta 1400 v Sloveniji
- *prof. dr. Janez Höfler*

- 11. Viljenka Škorjanec
- dr. znanosti s področja zgodovine
- Jugoslovansko-italijanska pogajanja v letih 1974-1975 o določitvi meddržavne meje (Osimo)
- *prof. dr. Božo Repe*
- *prof. dr. Dušan Nečak*

Naravoslovnotehniška fakulteta

- 12. Alenka Pavko Čuden
- dr. znanosti s področja tekstilstva
- Študij zanke votkovnega pletiva
- *prof. dr. Franci Sluga*
- *prof. dr. Miroslav Srdjak*

- 14. Magda Čarman
- dr. znanosti s področja geotehnologije
- Vplivi in posledice gradbenih posegov v permo-karbonskih klasičnih kamninah
- *doc. dr. Mihael Ribičič*

22. decembra 2005 ob 11. uri

Biotehniška fakulteta

- 1. Katrina Pretnar Hartman
- dr. znanosti s področja biotehnologije
- Monoklonska protitelesa proti epitopni sekvenci patološke oblike prionskega proteina, uporabna v diagnostiki
- *prof. dr. Vladka Čurin Šerbec*
- *doc. dr. Mara Popovič*

- 2. Petra Pavlovčič
- dr. znanosti s področja biologije
- Raznovrstnost komunikacijskih signalov geografsko ločenih populacij stenice *Nezara viridula* (L.)
- *prof. dr. Andrej Čokl*

- 3. Jurij Marenčič
- dr. znanosti s področja gozdarstva
- Spreminjanje tehničnih parametrov traktorja pri vlačanju lesa – kriterij pri izbiri delovnega sredstva
- *prof. dr. Boštjan Košir*

- 4. Igor Zelnik
- dr. znanosti s področja biologije
- Vegetacija travnikov reda *Molinietalia* W. Koch 1926 in kontaktnih rastišč v Sloveniji
- *doc. dr. Andraž Čarni*
- *prof. dr. Andrej Martinčič*

5. Maja Zorovič
 • dr. znanosti s področja biologije
 • Strukturne in funkcionalne značilnosti vibracijskih nevronov v torakalnih ganglijah stenice *Nezara viridula* (Heteroptera: Pentatomidae)
 • *prof. dr. Andrej Čokl*

Fakulteta za elektrotehniko

6. Andrej Nussdorfer
 • dr. znanosti s področja elektrotehnike
 • Optimizacija analognih elektronskih vezij z dinamičnim izbiranjem algoritmov
 • *prof. dr. Tadej Tuma*

7. Primož Bajec
 • dr. znanosti s področja elektrotehnike
 • Analiza in sinteza integriranega zaganjalnika, generatorja in ojačevalnika navora v hibridnem pogonu
 • *prof. dr. Janez Nastran*

8. Janez Zaletelj
 • dr. znanosti s področja elektrotehnike
 • Kodiranje oblike videoobjektov z uporabo tehnike sledenja kontur
 • *prof. dr. Jurij Tasič*

9. Aleš Leban
 • dr. znanosti s področja elektrotehnike
 • Visokodinamični impulzni tokovni vir za elektrokemijsko nanašanje kovin
 • *prof. dr. Danijel Vončina*

10. Boštjan Blažič
 • dr. znanosti s področja elektrotehnike
 • Obratovanje statičnega kompenzatorja pri napetostni in tokovni nesimetriji v omrežju
 • *prof. dr. Igor Papič*

Fakulteta za strojništvo

11. Matevž Dular
 • dr. znanosti s področja strojništva
 • prof. dr. Bernd Stoffel
 • Razvoj metode napovedi kavitacijske erozije v hidravličnih strojih
 • *prof. dr. Brane Širok*

12. Janko Slavič
 • dr. znanosti s področja strojništva
 • Nelinearna in nezvezna dinamika sistema diskretno definiranih togih teles z enostranskimi kontakti
 • *prof. dr. Miha Boltežar*

13. Aleš Brezovar
 • dr. znanosti s področja strojništva
 • Procesno orientirana organizacija proizvodnje v virtualni skupini podjetij
 • *prof. dr. Marko Starbek*

Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo

14. Martin Poljanšek
 • dr. znanosti s področja gradbeništva
 • Eksperimentalno podprta analiza odziva okvirne konstrukcije s sendvičastimi kompozitnimi ploščami na vodoravno in navpično obtežbo
 • *prof. dr. Roko Žarnič*

22. decembra 2005 ob 13.30 uri

PROMOTOR; prorektor UL prof. dr. Peter Maček

Pravna fakulteta

1. Boris Jerman
 • dr. znanosti s področja prava
 • Logistično pravo
 • *prof. dr. Marko Pavliba*
2. Martina Repas
 • dr. znanosti s področja prava
 • Pogoji in kriteriji za presojo koncentracij v okviru varstva konkurence
 • *prof. dr. Peter Grilc*
 • *doc. dr. Katarina Zajc*

3. Danila Djokić
 • dr. znanosti s področja prava
 • Širjenje napak heurističnih ocen v preiskovanju grafov iger
 • *prof. dr. Marko Ilesič*
 • *prof. dr. Rado Bobinc*

Fakulteta za šport

4. Edvard Kolar
 • dr. znanosti s področja kineziologije
 • Model vrednotenja športnih panog v Republiki Sloveniji z vidika vrhunskega športnega rezultata
 • *doc. dr. Jakob Bednarik*

Fakulteta za matematiko in fiziko

5. Ilija Bizjak
 • dr. znanosti s področja fizike
 • Meritev parametra $|\text{Vub}|$ z inkluzivnimi semileptonskimi razpadi v vzorcu rekonstruiranih mezonov B detektorja Belle
 • *prof. dr. Peter Križan*

6. Dejan Velušček
 • dr. znanosti s področja matematike
 • Vsote premešanih produktov n-tih potenc
 • *prof. dr. Jakob Cimprič*

7. Damjana Kokol Bukovešek
 • dr. znanosti s področja matematike
 • Homomorfizmi matričnih polgrup
 • *prof. dr. Matjaž Omladič*

8. Karin Cvetko Vah
 • dr. znanosti s področja matematike
 • Poševne mreže v kolobarjih
 • *prof. dr. Matjaž Omladič*

Teološka fakulteta

9. Nadja Furman
 • dr. znanosti s področja religiozije
 • Vpliv spolnih stereotipov na nasilje v sistemu države in Katoliške cerkve. Iskanje nove humanizacije in etizacije sveta v luči Jezusovega evangelija
 • *prof. dr. Drago Karl Ocvirk*

Pedagoška fakulteta

10. Sunčica Macura-Milovanović
 • dr. znanosti s področja poučevanja na razredni stopnji
 • Pedagoški vidiki vključevanja romskih otrok iz naselja Deponija v izobraževalni sistem
 • *doc. dr. Mojca Peček Čuk*
 • *prof. dr. Cveta Razdešek-Pučko*

11. Špela Frlec
 • dr. znanosti s področja socialne pedagogike
 • Samoučinkovitost v kontekstu delovnega mesta
 • *prof. dr. Alenka Kobolt*
 • *prof. dr. Simona Tancig*

12. Aleksandra Žalar
 • dr. znanosti s področja socialne pedagogike
 • Ozaveščenost in stališče prebivalcev v Sloveniji do dejavnikov tveganja nastanka bolezni srca in ožilja
 • *prof. dr. Vinko Skalar*

23. decembra 2005 ob 11. uri

Meicinska fakulteta

1. Katja Kristan
 • dr. znanosti s področja biokemije in molekularne biologije
 • Povezava med strukturo in delovanjem glivne 17 β – hidroksisteroid-dehidrogenaze, modelnega encima naddružine kratkoveržnih dehidrogenaz / reduktaz
 • *doc. dr. Tea Lanišnik Rižner*
 • *prof. dr. Jure Stojan*

2. Maja Matis
 • dr. znanosti s področja biokemije in molekularne biologije
 • Sodobni pristopi za identifikacijo in karakterizacijo encimov, ki v glivah *Hortaea werneckii* in *Pleurotus ostreatus* pretvarjajo steroide
 • *prof. dr. Marija Žakelj Mavrič*

3. Uroš Gregorc
 • dr. znanosti s področja biokemije in molekularne biologije
 • Pomen cepitve izbranih predstavnikov na membranske proteine vezanih gvanilatnih kinaz s kaspazami med apoptozo
 • *doc. dr. Boris Turk*

4. Darja Arko
 • dr. znanosti s področja medicinskih ved
 • Preoperativna ultrazvočna ocena globine invazije raka materične sluznice
 • *prof. dr. Iztok Takač*

5. Jožica Šelb Šemerl
 • dr. znanosti s področja medicinskih ved
 • Sprožilni dejavniki za nastop nenadne srčne smrti v Sloveniji
 • *prof. dr. Miran F. Kenda*

6. Martina Drevenšek
 • dr. znanosti s področja stomatoloških ved
 • Standardne vrednosti telerentgenskih parametrov v obdobju menjalnega zobovja
 • *prof. dr. Franc Farčnik*

7. Maja Trošt
 • doc. dr. Zvezdan Pirtošek medicinskih ved
 • Proučevanje sprememb možganske presnove s pozitronsko izsevno tomografijo pri bolnikih z motnjami gibanja
 • *dr. znanosti s področja*
 • *prof. dr. David Eidelberg*

8. Mahmoud Nazzal
 • dr. znanosti s področja medicinskih ved
 • Odvisnost med ugotovitvami preiskave z računalniško tomografijo in izidom rehabilitacije pri pacientih po možganski kapi
 • *prof. dr. Martin Štefančič*

9. Mitja Letonja
 • dr. znanosti s področja medicinskih ved
 • Vpliv genskih polimorfizmov na koronarno bolezen pri moških in ženskah
 • *doc. dr. Danijel Petrovič*

10. Apolonija Bedina Zavac
 • dr. znanosti s področja biokemije in molekularne biologije
 • Vpliv beljakovine Ecm11 na mejozo kvasovke *Saccharomyces cerevisiae*
 • *prof. dr. Radovan Komel*

11. Maja Šlajpah
 • dr. znanosti s področja biokemije in molekularne biologije
 • Raziskava genov COL4A3, COL4A4 in COL4A5 za odkrivanje mutacij in njihovih posledic pri sindromu družinskih hematurij
 • *prof. dr. Metka Ravnik Glavač*

12. Marija Petek Šter
 • dr. znanosti s področja medicinskih ved
 • Kakovost vodenja bolnikov z arterijsko hipertenzijo v ambulantah splošne medicine v Sloveniji
 • *prof. dr. Janko Kersnik*

13. Alenka Grošelj
 • dr. znanosti s področja medicinskih ved
 • Vpliv kombinacije elektrogenske terapije s p53 in elektrokemoterapije s cisplatinom na humane karcinomske celične linije in na mišje sarkome
 • *doc. dr. Maja Čemažar; znastv. svetnica*
 • *prof. dr. Gregor Šerša*

14. Simona Cesar
 • dr. znanosti s področja medicinskih ved
 • Vpliv sepse na strukturo in funkcijo levega prekata podgane v diastoli
 • *prof. dr. Vito Starc*

15. Katarina Ogrinc
 • dr. znanosti s področja medicinskih ved
 • Primerjava ceftriaksona in dioksidoklina pri zdravljenju bolnikov s kronično lymsko boreliozo
 • *prof. dr. Franc Strle*

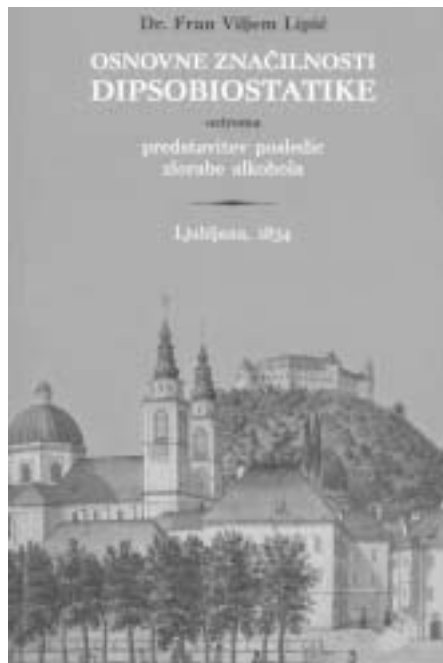
16. Bojana Avguštin
 • dr. znanosti s področja medicinskih ved
 • Citokinski profil pri bolnikih s shizofrenijo
 • *prof. dr. Rok Tavčar*

Predstavitev novih knjig

18

dr. Zvonka Zupanič Slavec, Inštitut za zgodovino medicine MF UL

dr. Fran Viljem Lipič OSNOVNE ZNAČILNOSTI DIPSOBIOSTATIKE

Slovenski zdravnik Lipič in njegovo svetovno protialkoholno delo

Prosvetljeni ljubljanski mestni zdravnik Fran Viljem Lipič (1799–1845), eden najpomembnejših zdravnikov slovenskega rodu vseh časov, je v 11-letnem delovanju v Ljubljani temeljito spoznal življenjske in zdravstvene razmere tamkajšnjega prebivalstva. V treh obsežnih knjigah: Topografiji Ljubljane (1834), Dipsobiostatiki (1834) in Boleznih Ljubljancev (1836) je zapustil svojo kulturno, javnozdravstveno in medicinsko dediščino, vezano na Ljubljano. V prvi knjigi, ponatisnjeni in prevedeni l. 2003, in predstavljeni v l. lanskoletni številki univerzitetnega Vestnika, je popisal svojo takratno naravoslovno in zdravstveno ter humanistično in družboslovno stvarnost, v drugi, ki je izšla sredi l. 2005, je strokovno in znanstvenoraziskovalno proučil alkoholizem, v tretji, katere prevod je že v pripravi in bo izšel konec leta 2006, pa je popisal medicinsko najzanimivejše ljubljanske bolnike iz svoje prakse. Založba ZRC (SAZU) in Inštitut za zgodovino medicine Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani sta skupno izdala faksimile in prevod s spremnimi študijami Lipičeve knjige "Osnovne značilnosti dipsobiostatike – oziroma na podlagi zdravniškega opazovanja nastala politično-statistična predstavitev posledic zlorabe alkohola, ki se odražajo na prebivalstvu in življenjski dobi". V njej je avtor popisal štiri leta trajajočo klinično raziskavo. Spremljal je 200 alkoholikov in dokazal, da le-ti pogosteje bolevaljo, se manj uspešno zdravijo ter predstavljajo socialni, zdravstveni in ekonomski problem družbe. Postavil je prvo znano klasifikacijo alkoholizma, ga opredelil kot bolezen, za zdravljenje predlagal specializirane ustanove in ustrezne ukrepe, ki so še danes aktualni, ter statistično predstavil njegove škodljive posledice. Ugledni nemški biografski leksikon najpomembnejših zdravnikov vseh časov in narodov iz l. 1931 piše o delu: "Lipič je bil prvi, ki je pristopil z znanstvenim orožjem proti zlorabi alkohola, tej pomembni temi za ljudsko zdravje. Spisal je prvo protialkoholno-propagandistično delo v svetovni literaturi." Čeprav je delo historično, ostaja presežni avtor z njeno vsebino še danes sodoben. Kot takrat tudi danes

predstavlja alkoholizem enega najhujših družbenih in zdravstvenih problemov, ne samo v slovenskem, temveč tudi v svetovnem merilu. Predstavljeno delo je prevedla Marjeta Kočevar, spremne študije so spisali uveljavljeni domači in tuji strokovnjaki alkohologi in zgodovinarji medicine, med njimi dr. Zdenka Čebašek-Travnik, doc. Dr. Slavko Zihel, prof. Marijan M. Klemenčič, prof. Peter Anderson, dr. Pavel Čech. Uredila ga je doc. dr. Zvonka Zupanič Slavec in spisala tudi spremni študiji. Dne 18. in 19. maja 2005 so v Ljubljani na to temo organizatorji Inštitut za zgodovino medicine Medicinske fakultete v Ljubljani, Psihiatrična klinika Ljubljana in Znanstveno društvo za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije pripravili srečanje v okviru 8. Pintarjevih dni "Znanstveni pogled na rabo in zlorabo alkohola". Sodelovali so kompetentni strokovnjaki iz domačega (Z. Zupanič-Slavc, Z. Čebašek-Travnik, S. Zihel, L. Zaletel-Kragelj, M. Kocijančič, M. M. Klemenčič) in mednarodnega prostora: Britanca D. Rutherford in P. Anderson, Francoz M. Craplet, Avstrijec H. E. Gabriel in Čeh P. Čech.

Alkoholizem kot družbeni in zdravstveni problem od starih civilizacij do danes

Alkohol od nekdaj spremlja človeštvo in mu prinaša sončne in senčne trenutke. Najstarejša in najbolj opevana vrsta je vino. V svoji dolgi zgodovini je bilo hranilo, zdravilo, preventivno sredstvo, predvsem pa poživilo in omamljajoča pijača. Ravno zaradi slednjega se je pospeševalo gojenje trte in pridelava vina v vseh kulturah in civilizacijah, hkrati pa je to pripeljalo do njegove zlorabe. Alkoholizem ni od vsega začetka obravnavan kot bolezen. Dolgo so pijančevanje razumeli bolj kot moralni, verski ali sodni problem. Verstva so v vsakdanje življenje prinašala različna pravila: muslimanom, budistom in hinduistom prepovedujejo alkohol, katolikom, protestantom, evangeličanom in Judom pa je vino obredno sredstvo s pomembnim simbolnim sporočilom. Če opijanje z vinom skozi zgodovino človeštva ni pomenilo nepremostljivih težav, so žgane pijače povzročale alkoholno odvisnost z usodnimi posledicami. Predindustrijski razviti svet je s spremenjenim načinom dotedanjega življenja zapadel v neobvladljiv odnos do uporabe takratnih novih žganih pijač – vinjaka, konjaka, viskija, ruma, sadjevca in drugih. Cenenost in trajnost teh pijač ter lahka dostopnost in nekritičen odnos pivcev do njih so pripeljali do pravih "epidemij" alkoholizma. Začela so se javna protialkoholna gibanja, ki so se razširila po vseh evropskih državah, vključno s takratnimi slovenskimi deželami. In v tem času je tudi Lipič deloval v Ljubljani, kjer je svoje žalostne izkušnje s pivci razgrnil v znanstveni študiji.

Lipičev znanstveni prvenec v protialkoholni literaturi

Zdravnik Lipič se je pri svojem delu srečeval s številnimi alkoholiki. Mladostno zagnani raziskovalec je čutil, da mora problem globlje raziskati in o njem širše seznaniti in ozavestiti takratno družbo. Izbral je 200 alkoholikov in jih v dveh skupinah opazoval štiri leta. Opravil je izjemno obsežno klinično študijo, proučeval obolevnost in smrtnost opazovancev, pa tudi rodnost v njihovih družinah. Prav tako je spremljal epidemiologijo alkoholizma, zanjo postavil lastno klasifikacijo ter izsledke študije skrbno statistično obdelal. Rezultati so pokazali porazne zdravstvene, socialne, ekonomske in druge posledice. Čeprav je bil alkoholizem razširjen po vsej Evropi in so se z njim ukvarjali medicinski strokovnjaki z različnih koncev stare celine, Lipičeva študija nikakor ni kompilacija tujih spoznanj. Njegovo delo je vsebinsko in metodološko izvorno, do podrobnosti načrtovano, odgovorno izpeljano, skrbno analizirano in vrednoteno nepristransko. Od takratnih avtorjev citira škotskega pomorskega zdravnika Trotterja in nemškega zdravnika Brühl-Cramerja, vendar nanj nihče izmed njih ni neposredno vplival. Trotterjeva razprava o alkoholizmu (1821) je le teoretična, Brühl-Cramerjevo ime pa se je v literaturi ohranilo zaradi njegovega pionirskega dela pri razvoju medicine odvisnosti (1819). Zaradi kopice za Lipiča neugodnih okoliščin njegova Dipsobiostatika, ena izmed 6 knjig tega plodovitega pisca, ni doživela ponatisa in prevodov v tuje jezike. Tako je vsestransko briljantno delo moralo čakati 170 let, da ga ponatisemo in pošljemo ponovno v svet. Knjiga je obogatena s spremnimi študijami, ki Lipičevo

delo trdno vpnejo v slovensko kulturno zgodovino, vsebinsko postavijo v prostor in čas nastanka ter ga približajo sodobnosti z aktualnimi prispevki. Lipičevo znanje o alkoholni odvisnosti v času nastanka knjige in njegovo primerjavo s sedanjim časom je popisala psihiatrinja asist. dr. Zdenka Čebašek-Travnik; temeljit pregled nad sedanjo alkoholno politiko v svetu je podal prof. dr. Peter Anderson, svetovalec za javno zdravje na nizozemski Univerzi Redbound; avstrijski protialkoholni boj v začetku 20. stoletja je popisal dunajski psihiater prof. dr. Eberhard Gabriel; obsežen rodoslovni prikaz Lipičevih prednikov in naslednikov je delo zgodovinarja medicine s praške univerze dr. Pavla Čecha; prikaz slovenskega vinogradništva v 19. stol. pa je popisal geograf prof. dr. Marijan M. Klemenčič. Spremne študije uvaja razprava o Lipičevem protialkoholnem prvencu, tej pa je dodan še prispevek o alkoholizmu kot problemu družbe in zdravstva od starih civilizacij do sodobnosti, oboje je izpod peresa avtorice tega prispevka.

Z željo, da bi vpogled v Lipičevo pojmovanje alkoholizma pred dobrimi 170 leti pomagal preprečevati napredovanje perečega alkoholnega stanja pri nas in v svetu, pošiljamo v javnost to knjigo in smo pripravili spremljajoče srečanje.

Slovenska zdravniška rodbina Lipičev

Narodovo samobitnost krojijo ustvarjalni ljudje, ki so z dosežki na različnih področjih oblikovali njegovo gmotno in duhovno dediščino. Zato se tudi v času vsesplošne globalizacije še vedno oziramo po nacionalnosti posameznikov, njihovi kulturni in zgodovinski preteklosti. F. V. Lipič se je zapisal med pomembne srednjeevropske zdravnike svoje dobe. Od mestnega zdravnika v Ljubljani (1823–34) je napredoval v predstojnika interne klinike na padovski (1834–41) in dunajski medicinski fakulteti (1841–45) ter veliko prispeval k zdravstvenemu napredku tedanje dobe. Lipiči so se v 16. stol. zaradi političnih razlogov morali izseliti iz Boke Kotorske. Znana je veja, ki je šla na Madžarsko, za drugo vejo pa so do nedavnega obstajale le domneve, da so se naselili na Kranjskem. Stiki s potomci, ki živijo v Münchnu, so pripeljali do odkritja, da so Lipiči že od začetka 18. stol. živeli v številnih družinah, najprej v Kropi, nato v Ljubljani. Prvi pri nas ohranjeni dokument je poročni list Georga Lipiča iz Kroke in Helene Snedec iz l. 1703. V zakonu sta imela 9 otrok. Kot sedmi se jima je rodil sin Anton; ta se je l. 1742 v Ljubljani poročil z Evo Lubeč. Leta 1761 se jima je kot 14. izmed 18 otrok rodil sin Jožef, oče Frana Viljema, ki je postal zdravnik in bil poslan na Slovaško. Fran Viljem, ki je bil rojen na Slovaškem, se je kot zdravnik l. 1823 vrnil v Ljubljano, se poročil z Alojzijo Kahr in si tudi ustvaril številčno družino z 12 otroki. Najvidnejšo kariero je kot fizik napravil Franov sin Ferdinand. Franova vnukinja Marija se je poročila z odličnim zoologom Karlom Izidorjem Corijem, ki je deloval v Trstu. Njun sin Karl Ferdinand – Franov pravnuk – pa je postal zdravnik biokemik in z ženo emigriral v ZDA, kjer sta za odkritje poti razgradnje glikogena (ciklusa mlečne kisline) l. 1947 prejela Nobelovo nagrado za fiziologijo in medicino. Spoznanje, da so Lipičevi predniki po očetovi strani preživeli 18. stol. na Kranjskem in s tem predstavljajo del slovenske kulturne preteklosti, je za nas velikega pomena. Domnevamo lahko, da je Fran s svojim očetom najverjetneje govoril slovensko, kar pa je posledično pripomoglo k večji kvaliteti njegovega dela med preprostimi bolniki.

Šlepe

Biografija rodbine Lipič kaže na njeno izjemnost in intelektualno presežnost. Naloga, da globlje raziščemo njihove življenjske poti in usode, se čaka. Naj zdravnik Lipič v zavesti Slovencev stoji ob bok zdravnikom Ipavcem in zdravniku nobelovcu (1923) slovenskega rodu Frideriku Preglu. Ker nas pa z dunajsko univerzo veže večstoletna naveza ter je bil prav Fran Viljem Lipič vodilni internist svoje dobe ter predstojnik tamkajšnje katedre, bi bilo prav, da bi ljubljanska univerza predlagala dunajski, da na njihov univerzitetni vrt postavimo ob bok Franu Miklošiču tudi spominsko ploščo, posvečeno slovenskemu medicinskemu eruditu dr. Lipiču.

Slikovno gradivo:

Naslovnica ponatisa in prevoda Dipsobiostatike

dr. Borut Juvanec

PREDSTAVITEV AR 2005/2

Revija Arhitektura, raziskave / Architecture, Research izhaja na Fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani od leta 1999, ko so začeli izdajati Poročila o raziskovalnih nalogah na pobudo Inštituta za arhitekturo in prostor. Izhaja dvakrat letno v nakladi 400 izvodov, v celoti pa je dostopna tudi na internetu. Redna številka je običajno črna bela, tematska pa v barvah.

Ima recenzentski svet, mednarodni uredniški odbor (z regionalnima urednikoma na Hrvaškem in v Avstriji), od letos pa še mednarodni znanstveni svet (Oxford, Pariz, Firenze).

Tema številke 2 v letu 2005 je: prenova. Peter Fister uvodoma predstavlja slovenski prispevek velikega projekta Re Urban Mobil, zanimiv pa je pogled z druge strani arhitekture: Katarina Višnar odstira pogled na prenovu z opisom razvoja varovanja arhitekturne dediščine. Ob tem omenja vodilno vlogo umetnostne zgodovine. Ta vloga pripada - po pameti - arhitektom, ki zaobjemajo problematiko od zasnove in prostoru do izvedbe v času, vse do detajla. Arhitektura ni zgradba, ne gradnja in ne grajenja okolje: je okvir življenja, delovanja in misli družbe v prostoru in v času. Zgodovina, umetnostna zgodovina, antropologija, etnologija, arheologija in druge stroke so pomembni segmenti, in ne morejo osvetliti problematike v celoti. Dokler bodo institucije varovanja imele pravice in ne dolžnosti: dotlej bomo pričeli razhajanja v multidisciplinarnem področju varovanja kulturne dediščine. Govorim o področju arhitekture, seveda. Arhitektura ni edina pametna veda, je pa najširša in vpliva na največ področij: v naravni prostor, v času od prazgodovine do bodočnosti.

Ni slučaj, da v slovenski politiki ni arhitekta: arhitektura ni razglabljanje o arhitekturi, je misel, je delo, je realnost - in to od včeraj, danes in predvsem za jutri. Umen človek se tega zaveda. Temu žal ne sledijo vse stroke, ne vsi arhitekti. Na njihovo srečo tega ne razumejo. Kratkovidnost pa se vedno maščuje, tudi v arhitekturi.

Peter Fister: Arhitektura in urbane strukture v načrtovanju procesa urbanizacije.

Raziskava je nastala v okviru interdisciplinarnega raziskovalnega projekta Re Urban Mobil. Znanstveni cilji so določitev temeljnih pogojev za zvišanje kvalitete bivanja glede na razvoj mesta in arhitekture. Načrtovanje reurbanizacije je bilo utemeljeno s predlaganimi novimi metodami in z naslednjimi izhodišči:

Reurbanizacija mora v bodoče postati strateška sestavina prostorskega planiranja, organizacije, varstva in razvoja mesta ter vključena v dolgoročne plene. Planiranje za revitalizacijo najkvalitetnejših območij mesta mora biti izvajano najmanj v dveh korakih: kot dolgoročni načrt (strategija) celovite mestne prenovne in kot podrobni načrti izvedbe celovite revitalizacije. Vključevanje prebivalcev, lastnikov in uporabnikov je pomembno. Oblikovanje ekspertnih ustanov je ena od osnovnih organizacijskih nalog.

Katarina Višnar: Razvoj in pomen nevladnega sektorja v varstvu dediščine Slovenije.

Historiat delovanja civilnodružbenih dejavnikov v slovenskem spomeniškem varstvu je uvod članka. Teza je, da je treba pri celostnem varstvu stavbne in prostorske dediščine vključevati civilnodružbene agense in procese načrtovanja in izvajanja varstvenih dejavnosti. To sodelovanje je vse do danes ostalo na nivoju posamičnih, nepovezanih epizod. Razloge lahko poiščemo tako v slabši razvitosti civilnodružbenega sektorja in tudi v stališčih historično najmočnejše spomeniškovarstvene matične stroke, umetnostnozgodovinske, do pravice odločanja o dediščini.

Črtomir Mihelj: Kam?

Za prenovu spomenikov so pomembne spomeniško varstvene smernice. Te so največkrat pomanjkljive ali pa vsebujejo zahteve, ki bi morale biti v pristojnosti strokovnjakov za različna področja. Vse te zagate se kažejo pri prenovi niza spomenikov v Ljubljani. Zato bi področju vzgoje arhitektov konservatorjev bilo treba nameniti največjo mogočo skrb.

Domen Zupančič: Dinamika obnove in pokrajinski razvojni potenciali.

Prenova je dinamični proces, po drugi plati pa odkriva možnosti sodelovanja med regijami. Splošni odnos do kulturne dediščine je med prebivalci naravnani sentimentalno in hkrati kritično do prostorskega razvoja. Slovenija ima s svojo razpršeno gradnjo vernakularnih objektov velike potencialne možnosti razvoja prostora. Programske vsebine začenši od specializiranih etnoloških knjižnic (ne muzejev) do vernakularnih samoniklih vasi ali njihovih delov nudijo popestritev turistične ponudbe. Turizem v smislu raziskovalnega turizma s prviniami kulturne raznolikosti in vpetosti v naravno krajino je zagotovilo uspeha.

Leon Debevec: Vizija in praksa v prenovi sakralne arhitekture.

Prenova je poseben segment arhitekturnega ustvarjanja, povezan s preurejanjem obstoječih objektov. Prikazan je odnos cerkve do prenovne sakralne arhitekture po cerkvenih dokumentih. Končno pa je s prenovno cerkvenih stavb na Slovenskem nakazan razkorak med vizijo, izraženo v cerkvenih dokumentih in prakso.

Metka Sitar, Dean Korošak, Kristijan Krajnc:

Trajnostni vidiki prenovne večstanovanjskih zgradb. Preurejanja stanovanjskih sosesk poleg arhitekturnih in urbanističnih rešitev vključujejo tudi vidik energetske varčne prenovne večstanovanjskih zgradb. Raziskovalni projekti se uveljavljajo v praksi z različnimi modeli prenovne, ki jih zaradi vgrajevanja novih materialov in inovativnih tehnik podpirajo tudi različne veje gradbene industrije.

Tanja Simonič, Marko Dobrilovič: Vloga ozelenjevanja streh in fasad.

Zelene strehe in fasade imajo pomembno vlogo, zlasti ekološko in okoljsko, morfološko, sociološko ter ekonomsko. Zelene strehe so pomemben del zagotavljanja energijske varčnosti objektov, saj vplivajo na zmanjšanje izgube toplote v okolje, izboljšajo energijsko učinkovitost objektov, predvsem z nižanjem temperaturnih nihanj na površini strehe, s čimer se podaljša življenjska doba gradiv. Zelena streha poveča tudi vrednost nepremičnini.

Grigor Doychinov: Arhitektura Hansa Gangolija

Dela Hansa Gangolija vplivajo na spreminjanje graške arhitekturne scene v izvirmen radikalizmu, ki je značilen za Gradec in ga lahko označimo kot zmes občutenega in treznega. Najbolj efekten je Gangolijev vpliv, vezan na dediščino. Gangoly označuje svoje oblikovanje na dveh načelih: aktualnost, ki upošteva spremembe obstoječih struktur, in sprejemanje starega z novim kot enakovredna konfrontacija. Pomembna metoda Gangolija je oblikovno združevanje novih arhitekturnih dodatkov v različnih zgodovinskih kontekstih. Ta arhitektura občutljivo ponuja v prostor formalne intervencije, ki jih lahko razumemo kot večplastno percepcijo.

Beatriz Tomšič Čerkez: Islamski verski objekti v Evropi.

Za arhitekturo islamskega sveta je značilno, da objekti nastajajo kot kolaž prostorov, v katerih se poraja izkušnja presenečenja in odkrivanja pogledov. Značilna je uporaba geometričnih, rastlinskih, živalskih in kaligrafskih vzorcev, pri katerih so poudarjeni pojmi enota, ritem, serija; izvorna je uporaba iger svetlob in senc ter barve. Arhitektura se je v islamskem svetu vedno prilagajala oblikovnim značilnostim kraja, kjer je nastajala. Evropske mošeje predstavljajo raznolike pristope.

Igor Kalčič: Prenova pastirskega naselja v Triglavskem narodnem parku - Planina Kubinja v krnskem pogorju.

Predlagani projekt prenovne planšarije vzpostavlja v obnovljenih objektih novo vsebino. Samo del naselja se prenovi v turistično apartmajsko ponudbo, vse ostalo se prenovi za prvotno dejavnost. Pastirsko naselje tako prične živeti novo, sodobno življenje, v sožitju primarne dejavnosti, ki nudi sodobnemu turistu nove oblike in načine aktivnega preživljanja počitnic.

Jože Kušar, Domen Kušar: Obnova 'Vorenčevih svisti' na Uskovicni.

Seniki po svoji konstrukcijski zasnovi in arhitekturni ter likovni sporočilnosti so nadvse dragocena prvina kulturne krajine. Seniki danes nezadržno propadajo. S tem pa bohinjske planine na Pokljuki izgubljajo svojo žlahtno prvobitnost in verodostojnost zgodovinskega izročila. Rezultat teh razmišljanj predstavlja prenova starega senika, "Vorenčevih svisti" na Uskovicni v delovno raziskovalni in bivalni prostor.

Živa Deu: Udejanjanje celovitega varstva stavbne dediščine.

V zadnjih dveh letih je izdelana normativna dokumentacija za prostorsko, urbano in arhitekturno prenovu naselja Štanjel. Med številnimi normativnimi zavezami in načeli je v dokumentih še posebej upoštevano priporočilo o integralnem varstvu stavbne dediščine.

Srečko Vratuša, Valter Pikel, Roko Žarnič: Primer prenovne in revitalizacije stanovanjsko gospodarskega objekta.

Prenova "Cukalove štale", ki predstavlja stavbno dediščino naselja, je nosilka prostorske identitete starega vaškega jedra Borovnice. Najpomembnejši potrebni konstrukcijski ukrep je bil ojačitev opečnih obokov. Z uporabljenimi metodo se je povečala nosilnost na vertikalno obtežbo in potresna odpornost zgradbe.

V tej številki se oglašajo znanstveniki in strokovnjaki iz dveh držav, s treh univerz in s štirih fakultet. Naslednja številka, številka 2006/1 bo redna, s preglednom raziskovalnega dela na Fakulteti za arhitekturo.

SKLEP o odvzemu magistrskega naslova

Na podlagi 71. in 164. člena Statuta Univerze v Ljubljani in 20. člena Pravil Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani ter v zvezi z zahtevu za preveritev avtorstva magistrskega dela z naslovom "Siva ekonomija v državah Evropske Unije in v Sloveniji" avtorja mag. Boruta Matkoviča, izdajam

1. Mag. Borutu Matkoviču, rojenemu 13. 06. 1966 v Ljubljani, stanujočemu v Ljubljani, Mencingerjeva 39, se odvzame znanstveni naslov magistra znanosti, ki ga je imenovan pridobil po opravljenem podiplomskem magistrskem programu Mednarodna ekonomija Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani in zagovoru magistrskega dela z naslovom "Siva ekonomija v državah Evropske Unije in v Sloveniji" dne 22. 12. 2003.
2. Sklep o odvzemu magistrskega naslova se objavi v glasilu Univerze v Ljubljani in hkrati v Uradnem listu Republike Slovenije preključno veljavnost izdane diplome mag. Borutu Matkoviču št. 2185 z dne 23. 06. 2004.

Obrazložitev:

Senat Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani je dne 20. 06. 2005 prejel zahtevo Mojce Brglez, univ. dipl. ekon. poročene Vadnov, za preveritev avtorstva magistrskega dela z naslovom "Siva ekonomija v državah Evropske Unije in v Sloveniji" avtorja mag. Boruta Matkoviča.

Na podlagi navedenih dejstev v zahtevi prijaviteljice in predloga dekana fakultete je Senat Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani dne 20. 06. 2005 na podlagi 164. člena in 1. odstavka 178. člena Statuta Univerze v Ljubljani imenoval dva visokošolska učitelja, ki sta pripravila mnenje o preveritvi avtorstva magistrskega dela z naslovom "Siva ekonomija v državah Evropske Unije in v Sloveniji". Senat fakultete je na podlagi tega mnenja, izdelanega na primerjavi pregleda diplomskega dela Mojce Brglez, univ. dipl. ekon., z naslovom "Siva ekonomija v mednarodnih okvirih in v Sloveniji" (UL EF Ljubljana, april 2000) in magistrskega dela mag. Boruta Matkoviča z naslovom "Siva ekonomija v državah Evropske Unije in v Sloveniji" (UL EF Ljubljana, december 2003) ugotovil, da obstaja sum, da magistrsko

delo ni rezultat lastne ustvarjalnosti in da je dovolj razlogov za uvedbo postopka za odvzem magistrskega naslova. Na podlagi 2. odstavka 178. člena statuta Univerze v Ljubljani je Senat fakultete dne 11. 07. 2005 imenoval komisijo treh visokošolskih učiteljev, da zbere dokaze o razlogih za odvzem magistrskega naslova in poda ločena poročila.

Komisija v sestavi doc. dr. Peter Falatov, prof. dr. Bogomir Kovač in prof. dr. Mojmir Mrak je zbrala dokaze in dne 07. 11. 2005 zaslala mag. Boruta Matkoviča ter mu omogočila, da se ob prisotnosti odvetnice izjavi o zbranih dokazih.

Senat Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani je na izredni seji dne 21. 11. 2005 brez prisotnosti prizadetega razpravljal o poročilih tričlanske komisije in ugotovil, da predloženo in zagovarjano magistrsko delo z naslovom "Siva ekonomija v državah Evropske Unije in v Sloveniji" ni rezultat lastne ustvarjalnosti mag. Boruta Matkoviča. Primerjava z diplomskim delom Mojce Brglez, univ. dipl. ekon. z naslovom "Siva ekonomija v mednarodnih okvirih in v Sloveniji" dokazuje, da je Mojca Brglez, univ. dipl. ekon. diplomsko delo zagovarjala aprila 2000, mag. Borut Matkovič pa je magistrsko delo zagovarjal decembra 2003. Deli sta po naslovu, strukturi in po vsebini podobni ter obravnavata enako temo. Struktura podpoglavij v obeh delih je identična. Identičnost oz. prekrivanje delov besedila je preko 75 odstotka, zato je izključena možnost naključnega ujemanja besedil.

Besedilo diplomskega dela je pretežno v nespremenjeni obliki vključeno v magistrsko delo, v katerem so argumenti in ideje diplomskega dela (oz. avtorice) predstavljeni kot lastne ideje mag. Boruta Matkoviča. Primerjava obeh del dokazuje, da mag. Borut Matkovič ni obvladal področja in metod raziskovalnega dela s katerega je tema njegovega magistrskega dela, ker je magistrsko delo skoraj v celoti povzetek diplomskega dela in ni rezultat njegove lastne ustvarjalnosti. V magistrskem delu pisec v virih ni navedel diplomskega dela, čeprav je besedilo diplomskega dela v pretežnem delu povzel v magistrskem delu, kar je mag. Borut Matkovič v postopku zasljanja tudi priznal s pojasnilom, da ni vedel, da je potrebno navajati vir, v katerem so navedene ugotovitve drugih avtorjev.

Natančnejša primerjava obeh besedil dokazuje, da gre v obeh primerih za identičnost besedil:

- besedilo v delu magistrskega dela mag. Boruta Matkoviča od strani 5 do 32 sovпада s besedilom diplomskega dela Mojce Brglez, univ. dipl. ekon. od 3 do 32 strani,
- besedilo na straneh od 37 do 51 v magistrskem delu mag. Boruta Matkoviča je identičen besedilu Mojce Brglez, univ. dipl. ekon. na straneh od 42 do 57,
- prvi odstavek dela mag. Boruta Matkoviča na 5. strani magistrskega dela je povsem identičen s prvim odstavkom diplomskega dela Mojce Brglez, univ. dipl. ekon. na strani 3, pri čemer ne gre za citirane avtorje ali povzemanje del, temveč za identično avtorsko besedilo Mojce Brglez, univ. dipl. ekon.

- smiselno enako velja tudi za dele besedila magistrske naloge, ki ne izvirajo oziroma ne temeljijo na besedilu diplomske naloge (gre predvsem za del uvoda, točke 2. 4. 2. 6., tabele 3. 2. – 3. 5., 3. 2. in podtočk ter sklepa in točk 2. 4. 2. 8., 4. 4. 5. s podtočkami; skupaj približno 20 strani besedila od skupaj 75 strani naloge, torej manj od 25 odstotkov celotne naloge). Tudi v primeru, ko bi bilo te dele magistrske naloge mogoče opredeliti kot lastno ustvarjalno delo mag. Boruta Matkoviča v smislu 164. člena Statuta Univerze v Ljubljani, magistrska naloga kot celota še vedno ne bi izpolnjevala navedenih pogojev. Na podlagi ugotovljenih dejstev tričlanske komisije kot tudi izpovedi mag. Boruta Matkoviča, podane v dokaznem postopku, je Senat Ekonomske fakultete ugotovil, da predloženo in zagovarjano magistrsko delo dne 22. 12. 2003 mag. Boruta Matkoviča z naslovom "Siva ekonomija v državah Evropske Unije in v Sloveniji" ni rezultat njegove ustvarjalnosti in dela, zato je Senat Ekonomske fakultete sklenil, da mag. Borutu Matkoviču odvzame magistrski naslov in preklicuje veljavnost izdane diplome Univerze v Ljubljani Ekonomska fakulteta št. 2185 z dne 23. 06. 2004.

Pravni pouk: Zoper ta sklep je dopustna pritožba v roku 8 dni od dneva prejema na Senat Univerze v Ljubljani. Pritožba se vložijo dekanu Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 17, Ljubljana.

Program izobraževanja uporabnikov v NUK za leto 2006

Tudi v letu 2006 organiziramo tečaje iskanja po elektronskih informacijskih virih. Cilj tečajev je usposobiti uporabnike za samostojno uporabo različnih informacijskih virov - od računalniških katalogov knjižnic do elektronskih znanstvenih časopisov. Danes je poznavanje različnih virov informacij ključnega pomena za uspešen študij in raziskovalno delo. Vabimo študente, pedagoške in raziskovalce, da se udeležijo tečajev.

Tečaj za uporabo računalniškega kataloga (COBISS/OPAC)

Na tečaju se udeleženci usposobijo za samostojno iskanje po računalniškem katalogu NUK. Iskanje predstavimo z demonstracijami v živo.

Tečaj traja od 10. do 13. ure.

Datumi tečajev: 9. februar, 4. april, 6. junij, 24. oktober, 28. november.

Tečaj "Uvod v iskanje po elektronskih informacijskih virih"

Na tečaju predstavimo, kje in kako sploh dostopamo do virov, kakšni so pogoji dostopa, kako izberemo ustrezen vir za iskanje ter Mrežnik - odskočno desko do virov. V nadaljevanju prikažemo skupne značilnosti informacijskih virov in pojasnimo osnovna orodja iskanja. Predstavimo pojem bibliografskega zapisa, pregledovanje in vrste indeksov, uporabo tezavra, kdaj in kako uporabimo logične operacije oziroma operatortje bližine, prikaz in izvoz zadetkov, iskalno zgodovino itn. Snov podajamo z demonstracijami v živo, udeleženci opravijo tudi nekaj praktičnih vaj.

Tečaj traja od 10. do 13. ure.

Datumi tečajev: 18. januar, 2. marec, 16. maj, 8. september, 8. november.

Tečaj "Osnove iskanja po internetu"

Na tečaju predstavimo značilnosti znanstvenih bibliografij, nam pomaga pri iskanju, strukturo spletnih mest, kakšne iskalne strategije uporabimo pri iskanju po hierahično urejenih seznamih virov, iskalnikov in meta iskalnikov, kakšne so prednosti in omejitve iskalnikov, posebnosti različnih seznamov virov in iskalnikov ter kje in kako izberemo ustrezen iskalnik ali seznam virov za poizvedbo. Snov podajamo z demonstracijami v živo, udeleženci opravijo tudi nekaj praktičnih vaj.

Tečaj traja od 10. do 13. ure.

Datumi tečajev: 24. januar, 23. marec, 26. maj, 21. september, 21. november.

Tečaj "Znanstvene bibliografije in citatni indeksi"

Na tečaju predstavimo značilnosti znanstvenih bibliografij, na praktičnih primerih demonstriramo posebnosti iskanja, uporabo tezavra itn. Zatem predstavimo, katere znanstvene bibliografije pokrivajo posamične discipline, nadaljujemo z orisom citatnih indeksov, na praktičnih primerih pokažemo specifičen pristop k iskanju literature - iskanje po citirani literaturi in različne možnosti uporabe. Tečaj sklenemo s praktičnim prikazom možnih poti do besedila člankov: tiskanih in elektronskih znanstvenih časopisov v Sloveniji ter medbibliotečne izposoje. Na tečaju udeleženci opravijo tudi nekaj praktičnih vaj.

Tečaj traja od 10. do 13. ure.

Datumi tečajev: 1. februar, 5. april, 7. junij, 6. oktober, 23. november.

Tečaj "Elektronski časopisi"

Na tečaju predstavimo dostopne naročniške servise z elektronskimi časopisi in tudi, kako najti prosto dostopne naslove. Na praktičnih primerih pokažemo, kako ugotovimo, kateri naslovi so dostopni v Sloveniji. V nadaljevanju pokažemo uporabo servisa, kako ugotovimo, pri katerih naslovih imamo dostop do besedil člankov, predstavimo različne možnosti iskanja - po besedilu, vsebinskih oznakah itn., značilnosti različnih formatov besedila člankov, prikaz in pošiljanje besedil po elektronski pošti. Na tečaju udeleženci opravijo tudi nekaj praktičnih vaj.

Tečaj traja od 10. do 13. ure.

Datumi tečajev: 17. februar, 18. april, 15. junij, 10. oktober, 30. november.

Tečaj "Iskanje knjig"

Na tečaju predstavimo obseg in značilnosti različnih informacijskih virov za iskanje knjig. Na praktičnih primerih pokažemo, kako poteka iskanje po virih.

Predstavimo naslednje skupine informacijskih virov: knjigotrske kataloge, kataloge knjižnic, nacionalne bibliografije, knjigarne na internetu ter servise elektronskih knjig. Tečaj sklenemo s praktičnim prikazom možnih poti do knjig: v slovenskih knjižnicah ali preko medbibliotečne izposoje. Na tečaju udeleženci opravijo tudi nekaj praktičnih vaj.

Tečaj traja od 10. do 13. ure.

Datumi tečajev: 23. februar, 25. april, 20. junij, 25. oktober, 6. december.

Tečaji za uporabnike so brezplačni, potekajo v računalniški učilnici NUK, kletni prostori, pri izhodu iz garderobe desno. Število udeležencev je omejeno, zato je prijava obvezna. Prijave začnemo zbirati dva tedna pred datumom tečaja. Prijavite se bodisi osebno v Informacijskem in referalnem centru, pritičje soba 8, po telefonu 01/2001 194 ali elektronski pošti referalni-center@nuk.uni-lj.si.

"Sklad dr. Otta Likarja, dipl. inž., in Karle Likar" razpisuje štipendije za študij na Tehniški Univerzi München (TUM) za šolsko leto 2006/2007.

Letne štipendije se lahko podelijo za dobo največ 10 mesecev z možnostjo podaljšanja v naslednjem šolskem letu. Pričetek študija bo predvidoma v zimskem semestru 2006/2007 (oktobra 2006). Štipendije so namenjene študentom Univerze v Ljubljani za celotno področje inženirskih znanosti na TUM (dodiplomsko od vključno 4. letnika naprej, podiplomsko ter doktorsko izobraževanje).

Fakultete in centri na TUM so:

- Fakulteta za matematiko,
- Fakulteta za kemijo in biologijo,
- Fakulteta za ekonomijo in sociologijo,
- Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
- Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo,
- Fakulteta za informatiko,
- Fakulteta za fiziko,
- Fakulteta za arhitekturo,
- Fakulteta za strojništvo,
- Fakulteta za medicino
- Znanstveni center Weihenstephan za prehrano,

koriščenje zemljišča ter okolje. Kandidati morajo biti mlajši od 30 let oz. 35 let, če so visokošolski sodelavci. Višina štipendije omogoča nemoten študij in bivanje v Münchnu v času trajanja štipendije.

Kandidati morajo predložiti:

- pisno prošnjo za pridobitev štipendije z navedbo željene dolžine trajanja štipendije ter z navedbo področja, kjer bi želeli nadaljevati študij na TUM,
- biografijo in bibliografijo,
- potrdilo o vpisu na dodiplomski oz. podiplomski študij katerekoli članice Univerze v Ljubljani,
- spisek opravljenih izpitov z ocenami,
- potrdilo o slovenskem državljanstvu,
- dokazilo o znanju nemškega jezika,
- priporočilo enega univerzitetnega profesorja.

Prijava na razpis skupaj z vsemi pisnimi dokazili mora prispeti na naslov:

Izr. prof. dr. Miha Boltežar, Fakulteta za strojništvo Aškerčeva 6, 1000 Ljubljana s pripisom: Za Posvetovalni odbor sklada "Sklad dr. Otta Likarja, dipl. inž., in Karle Likar" najkasneje do vključno 15. marca 2006 (ne glede na vrsto pošiljke).

Kandidati bodo o predizboru pisno obveščeni najkasneje do 15. aprila 2006 na podlagi odločitve Posvetovalnega odbora, dokončno pa o izboru kandidatov odloča Svet sklada s sedežem v Münchnu.

Dodatne informacije so na voljo pri ga. Bibi Ovaska Presetnik, Služba za mednarodno sodelovanje UL, tel.: 01-2418-594, student.office@uni-lj.si ter pri tajniku Posvetovalnega odbora izr. prof. dr. Mihi Boltežarju, tel.: 01-4771-608, miha.boltezar@fs.uni-lj.si in na spletnem naslovu <http://www.ljudmila.org/src>